

«ГАРЯЧА»
ТЕМА

«МИ НЕ БІДНІ РОДИЧІ І НЕ БУДЕМО НИМИ НІКОЛИ»

Україна підготувала документи, необхідні для подання позову до арбітражного суду стосовно суперечки з Росією у газовій сфері. Київ вимагає від Москви орієнтуватися при визначенні вартості газу на розцінки, що Росія виставляє Німеччині, мінус транспортні витрати та передбачена харківськими угодами додаткова знижка в \$100. Про цю суперечку, а також про можливість приєднання України до Митного союзу і своє ставлення до суду над Юлією Тимошенко Президент України Віктор Янукович розповів в інтерв'ю спеціальному кореспондентові «Коммерсантъ-Україна» Сергію Сидоренку.

– Україна і Росія ведуть непрості газові переговори. На які поступки ви готові піти, щоб добитися зміни контрактів?

– Поступки з нашого боку повинні бути, якщо ми хочемо знижки, якщо просимо зниження ціни. Але нам це не потрібно, ми хочемо лише повернутися у цивілізоване русло, до ринкової європейської ціни. Якщо надалі нам потрібна буде додаткова знижка на якийсь період, якщо у нас не буде грошей, тоді ми готові за це чимось розплатитися. Але на сьогодні про це не йдеться. Йдеться про те, що з 2005 року з ініціативи моїх попередників почали порушуватися міжнародні договори. І ми хотіли б повернутися до цих юридично існуючих і діючих угод.

– Про які угоди та умови йдеться?

– Це фундамент українсько-російських відносин у газовій

сфері – міжурядова угода від 2001 року, ратифікована парламентом. Вона передбачає, що ми щороку розглядаємо питання умов постачання газу і його транспортування – обсяги, ціну газу, вартість транзиту. Та, починаючи з 2005 року, на цю діючу договірну базу ніхто не звертає уваги. Саме з того часу й почалися суперечки, взаємні претензії і, як результат, – десятирічний контракт. До речі, ми вважаємо, що 10 років для таких контрактів – нереально великий строк.

– В Європі саме така практика – довгострокові контракти.

– А у нас міжурядові договори передбачають інший термін. І господарюючі суб'єкти повинні працювати у рамках існуючого законодавчого поля, тобто відповідно до міжнародних договорів, що передбачає щорічний розгляд умов постачання, у тому числі й ціни.

– І якою має бути ціна?

– Формула ціни 2009 року –

сумнівна, вона, м'яко кажучи, спірна, ми не можемо з нею погодитися. Якщо подивитися на реальні ціни, наприклад, у Німеччині, то ми платимо приблизно на \$200 більше. І ми б хотіли зрозуміти, за що нас карають! А транзитний тариф у Німеччині в два рази вищий, ніж в Україні. Чому? Для нас ця переплата – а ми вважаємо, що переплачуємо – становить \$5–6 млрд. щороку. А за 10 років контракту – \$60 млрд.! Якщо дивитися в контексті щорічного бюджету країни – це приблизно 20%. Тобто з

кожної бюджетної гривні 20 коп. йде на оплату за газ. І це в той час, коли у країні проводяться непрості реформи. Ці гроші могли б піти на соціальні виплати населенню: лікарям, учителям, яким зараз і так несолодко. Ми вважаємо, що це несправедливо, до того ж, економіка не може довго витримувати таку ціну. А тепер скажіть мені, про які додаткові поступки Росії можна говорити за таких умов?

(Закінчення на 3-й стор.)

ПОКИ ПОЛІТИКИ ЧУБЛЯТЬСЯ...

ХТО ДОПОМОЖЕ РОСІЙСЬКОМУ БОМЖУ В УКРАЇНСЬКОМУ КРИМУ?

стор. 3

ДОРОГА ДО ХРАМУ

ЧИ МОЖУТЬ ВИДИМІ РЕЧІ ВКАЗАТИ ШЛЯХ ДО НЕВИДИМОГО БОГА?

стор. 9

«БІЛІ ПЛЯМИ» ІСТОРІЇ

70 РОКІВ ТОМУ В УКРАЇНІ БУЛА ТАКА РЕСПУБЛІКА - ОЛЕВСЬКА...

стор. 15

Вітаємо делегатів та гостей V Всесвітнього Форуму українців

Добре відомий нашим постійним читачам своїми науковими й публіцистичними статтями у «Кримській світлиці» голова кримської філії НТШ ім. Тараса Шевченка, вчений-симиренкознавець, академік УЕАН, голова Громадської ради газети Петро Вольвач напередодні ювілейного свята Незалежності нашої держави побував делегатом від Криму на V Всесвітньому форумі українців. Мало хто знає, що серед інших, ухвалених на цьому поважному й авторитетному всесвітньоукраїнському зіб-

ранні документів, значиться УХВАЛА V ВСЕСВІТНЬОГО ФОРУМУ УКРАЇНЦІВ щодо освітньо-культурного та інформаційного стану українського населення і ситуації в Автономній Республіці Крим. І виголосив цю ухвалу на Форумі наш постійний читач і автор Петро Васильович Вольвач (на фото зафіксовано цей момент).

Пропонуємо читачам ознайомитися з цим документом і закликаємо до обговорення його на сторінках газети.

(Читайте стор. 4)

КРИМ - НАШ ДІМ!

РІДНОГО БЕРЕГА БРИЗ...

Портрети і пейзажі – всього близько п'ятдесяти фоторобіт молодого фотохудожниці Зареми Ялибойлу на її першій персональній виставці «Мої горизонти», що відкрилася у Всеукраїнському інформаційно-культурному центрі, розкривають нове обличчя кримсько-татарського народу за двадцять років з часу повернення на Кримський півострів з депортації.

– Я пригадую, як ми, кримчани, придивлялися тоді до перших кримських татар, що прибули з місць виселення: які вони за зовнішністю, який у них одяг і якою мовою розмовляють, – сказав генеральний директор центру Владислав Єрмаков. – У більшості з них були сумні обличчя від несправедливої дискримінації, неможливості отримання чи придбання житла.

(Закінчення на 4-й стор.)

Зарема Ялибойлу

КРИМСЬКА СВИТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України, Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта" "БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літутування з читачами - на сторінках газети.

Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitytsia.crimea.ua

Друкарня:
ТОВ «Мега-Поліграф»
вул. Марка Вовчка, 12/14
Київ, 04073

Видавець - ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України»
Директор
Олеся БІЛІШ
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-63
Р/р 37128003000584
в УДК у м. Києві
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnictvo@gmail.com

Передплата кампанія на видання ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури України», в т. ч. і на тижневик «Кримська світлиця», здійснюється за наступними реквізитами: вул. Васильківська, 1, м. Київ, 03040, 2 поверх, 6 корпус. Відповідальна особа за передплату - Сидоренко Ірина.
Тел./факс (044) 498-23-64.

УКРАЇНСЬКА МОВА ОПИНИТЬСЯ ПІД ЗАГРОЗОЮ!

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин вважає, що законопроект про використання регіональних мов та мов національних меншин на рівні з державною несе величезні ризики і виклики у багатьох аспектах: у мовній політиці, у політиці, у фінансовій сфері. Як повідомили УНІАН у прес-службі Верховної Ради України, про це В. Литвин сказав на прес-конференції у рамках робочої поїздки на Житомирщину. «Далеко не все прорахували ініціатори цього законопроекту», - сказав він, зауваживши, що вітає необхідність розвитку регіональних мов, але не за рахунок української, «бо те, що пропонується, часто несе загрозу для української мови».

За словами В. Литвина, одним з наслідків ухвалення цього закону може стати необхідність «десяти відсоткам людей переходити на двомовність». Таким чином, на його думку, може бути «розірваний» освітній процес.

Саме тому В. Литвин відніс законопроект про використання регіональних мов до конфліктних. Вирішення мовних питань повинно бути природним

процесом, додав Голова Верховної Ради.

Водночас він зауважив, що розраховує на активну роботу парламенту на майбутній сесії.

«Я розраховую на те, що будемо виходити на компроміс, буде досягнуто точок згоди, які є необхідною передумовою того, як визначити життя країни далі», - сказав В. Литвин.

Як повідомляв УНІАН, народні депутати від Партії регіонів Сергій Ківалов та Вадим Колесніченко зареєстрували у Верховній Раді законопроект "Про засади державної мовної політики", що передбачає використання регіональних мов

КАЗАХСТАН ВІДМОВИВСЯ ВІД РОСІЙСЬКОЇ МОВИ НА ДЕРЖАВНОМУ ТЕЛЕКАНАЛІ

Російська редакція національного телеканалу «Казахстан» закрита у зв'язку з повним переходом каналу на мовлення державною казахською мовою, передає Газета.Ru.

«Усі телепередачі російською мовою з 1 вересня припинили мовлення. Російська редакція закрита, всі журналісти уже звільнилися», - повідомив один із колишніх кореспондентів російської редакції телеканалу «Казахстан». Він зазначив, що «основна частина журналістів пішла з телеканалу ще влітку, а буквально вчора звільнилися ще декілька людей».

«Оскільки телеканал має свої філії в усіх областях республіки, у регіонах російськомовні журналісти теж звільнилися», - додав він.

У травні цього року Президент Казахстану Нурсултан Назарбаєв повідомив, що за його дорученням телеканал «Казахстан» з вересня перейде на повне мовлення державною мовою. Згідно з Конституцією, в Казахстані державною є казахська мова.

або мов меншин нарівні з державною.

У пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що у разі ухвалення законопроекту, російська мова стане регіональною в 13 адміністративно-територіальних одиницях України (з 27-ми) - у Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Луганській, Миколаївській, Одеській, Сумській, Харківській, Херсонській, Чернігівській областях, АР Крим та м. Києві й Севастополі; кримсько-татарська - в АР Крим, угорська - в Закарпатській області, румунська - в Чернівецькій. Інші мови традиційних національних меншин України отримають захист в менших адміністративно-територіальних одиницях.

КНИЖКОВИЙ ФОРУМ ВИДАВЦІВ У ЛЬВОВІ ЗБЕРЕ ПОНАД 800 ЛІТЕРАТОРІВ

14-18 вересня відбудеться 18-й Міжнародний книжковий «Форум видавців у Львові». Як повідомила на прес-конференції в УНІАН президент громадської організації «Форум видавців» Олександра Коваль, цього року на форумі будуть представлені 26 країн, 221 автор, відбудеться понад 600 заходів, у яких візьмуть участь понад 800 літераторів, а на конкурс буде виставлено близько 400 книжок.

Зірковим гостем цьогорічного форуму стане норвезький письменник Ерленд Лу, особливий гість - казахський поет, письменник, громадський діяч Олжас Сулейменов.

Спеціальні гості форуму - Іван Дзюба, Адам Міхнік, Мирослав Попович, Ярослав Грицак, Василь Шкляр, Марія Матіос, Ольга Токарчук, Марек Краєвський та ін.

У рамках форуму вже ушосте відбудеться міжнародний літературний фестиваль. Його відвідають 250 письменників з 26-ти країн та 5 континентів світу.

Також відбудуться міжнародний фестиваль перекладів «TRANSLIT», бізнес-форум, у рамках якого фахівці видавничої сфери обго-

ворять аспекти видання електронних книжок та законопроект "Про національний культурний продукт", книжковий ярмарок, в якому візьмуть участь понад 600 видавничих структур з України, Росії, Польщі, Швеції, Ірландії, бібліотечний форум.

15 вересня буде урочисто оголошено найкращу книгу цьогорічного «Форуму видавців у Львові».

Як зазначив на прес-конференції поет і директор видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» Іван Малкович, форум видавців є найбільшою культурною подією в Україні. За його словами, багато людей, які приїжджають на форум, скаржаться, що просто фізично неможливо встигнути потрапити на всі події, які вони хотіли б відвідати. Заходів настільки багато, що «у дні форуму можна зайти практично в будь-який зал Львова і там обов'язково говоритимуть про літературу». За словами І. Малковича, найважливішим при цьому є те, що 70% аудиторії цих ущерть заповнених приміщень становить молодь.

У ЯЛТІ ВІДКРИВСЯ «КРИМ МЮЗІК ФЕСТ»

6 вересня в Ялті відбулось урочисте відкриття міжнародного фестивалю Crimea Music Fest (Крим Мюзік Фест), художнім керівником і головною натхненницею якого стала російська естрадна співачка Алла Пугачова. Голова журі пісенного конкурсу - Софія Ротару.

У заході взяла участь Голова Верховної Ради АРК Володимир Константинов, його перший заступник Костянтин Бахарев, перший віце-прем'єр уряду автономії Павло Бурлаков, мер Ялти Олексій Боярчук та ін.

Зокрема, В. Константинов зазначив, що із задумом бере участь у такому заході. «Настрій і очікування дуже хороші. Мені приємно, що сього-

дні Крим стає культурною меккою України», - сказав голова ВР АРК.

Павло Бурлаков зауважив, що, підтримуючи такі заходи, кримська влада започатковує нові традиції. «Прекрасний фестиваль, дуже яскравий, видовищний захід, думаю, що ми будемо проводити його щороку», - сказав П. Бурлаков. І підкреслив: «Ми гордимось тим, що на 5 днів Ялта стане світовою столицею поп-музики. Нам вдалось зібрати іменитих, яскравих артистів і молодих дебютантів, які, я думаю, стануть новими зірками на музичному небосхилі».

На думку першого віце-прем'єра, такі заходи сприяють підвищенню престижу автономії і дозволять залучити в регіон більше туристів та інвестицій.

Самі учасники заявляють - цей проект може стати популярнішим за «Нову хвилю» у Юрмалі. За Гран-прі, розмір якого складає 100 тисяч доларів, 1-шу, 2-гу і 3-тю премії (50, 30 і 20 тисяч доларів відповідно) будуть змагатися 20 відібраних виконавців. Уперше в історії фестивального руху на одну сцену із зірками естради мають вийти конкурсант з п'яти континентів. Учасникам належить підготувати дві пісні, з якими вони виступлять. Перший конкурсний день - сучасний погляд на етніку в стилістиці "етнопоп". Другий конкурсний день - інтерпретація світових хітів, які конкурсант повинні забарвити власною музичною ритмікою. Україна на конкурсі представлятиме молода талановита співачка Злата Огневич.

Переможці будуть визначені за результатами від-

ІНІЦІАТИВА, ЗАВЗЯТТЯ, ТАЛАНТ - І ПІДТРИМКА ДЕРЖАВИ

Традиційно на початку вересня в Україні відзначають професійне свято працівників підприємницької галузі - коли вшановують людей, чия ініціатива, завзяття та, безумовно, талант у кінцевому підсумку дають ефективний результат - втілення у життя ідеї, творчого наміру, нового проекту. Так і нинішнє свято не оминуло увагою у Представництві Президента України в АР Крим, де провели урочисті заходи з нагоди Дня підприємця України і відзначили представників ділових кіл автономії.

У теплій атмосфері підприємців привітав виконуючий обов'язки Постійного Представника Президента України в АР Крим Віктор Плакіда: «Своєю невтомною працею ви забезпечуєте населення України необхідними товарами та послугами, змінюєте на краще зовнішній вигляд наших міст та сіл, збільшуєте надходження до бюджетів усіх рівнів і, що особливо важливо, створюєте нові робочі місця. Сьогодні Автономна Республіка Крим за розвитком малого та середнього підприємництва посідає лідируючі позиції в Україні. Постійно зростає кількість малих підприємств та підприємців-фізичних осіб, обсяги виробленої ними продукції, чисельність зайнятих у сфері підприємництва».

В. Плакіда наголосив, що сьогодні є всі підстави говорити не лише про стійку тенденцію до стабілізації національної економіки, але фактично про її відродження, що є можливим завдяки особливому внеску підприємницького сектора.

«Розвиток підприємництва і збільшення на цій основі надходжень до державної скарбниці дає можливість вирішувати низку найактуальніших соціально-економічних проблем, передбачає зміцнення економіки, надає їй гнучкості», - резюмував він.

З нагоди свята Віктор Плакіда вручив відзнаки Представництва провідним підприємцям різних галузей автономії і побажав нескінченної ділової енергії для втілення нових бізнес-проектів в ім'я процвітання та добробуту українського народу.

Прес-служба Постійного Представника Президента України в АР Крим

КОНКУРС НАЗВАВ КРАЩИХ ПІДПРИЄМЦІВ СІМФЕРОПОЛЯ

Кращих підприємців міста вшанували представники влади і громадськості в Сімферополі. Уперше тут було підбито підсумки загальноміського конкурсу «Кращий підприємець міста».

«Саме підприємці - одна з головних опор економічного добробуту нашого міста. Саме вони були й залишаються найбільш активною та ініціативною частиною територіальної громади. Багато в чому саме завдяки вашій ініціативі створюються нові робочі місця для сімферопольців, поповнюється бюджет», - зазначив у своєму виступі сімферопольський міський голова Віктор Агеев.

За його словами, у Сімферополі зареєстровано і працює близько 4000 суб'єктів підприємницької діяльності різних форм власності. Вісімнадцятьом переможцям конкурсу було вручено дипломи та медалі.

Конкурс проводився з 15 липня до 31 серпня цього року. Сергій ПАВЛІВ

ТИМ ЧАСОМ...

У Криму Джанкойський міськрайсуд засудив директора водоканалу до п'яти років і одного місяця позбавлення волі за невилплату 700 тисяч гривень зарплати працівникам підприємства. Про це повідомили УНІАН у прес-службі прокуратури Криму.

Такий строк призначено шляхом додавання покарання за вироками, оскільки керівник уже мав судимість за ухилення від сплати внесків до Пенсійного фонду.

«Суд, розглянувши зібрані прокуратурою докази вини директора, визнав його винним в умисній невилплаті заробітної плати працівникам і фальсифікації звітів про відсутність заборгованості», - йдеться у повідомленні. Директора водоканалу взяли під варту в залі суду.

критого дводенного головування членів міжнародного журі.

Крім конкурсної програми, на сцену концертного залу «Ювілейний» вийдуть українські та зарубіжні зірки. Зокрема, до глядачів у нових образах вийдуть у Глорія Гейнор, Андрій Данилко, Філіп Кіркорів, Тасія Повалій, Деміс Руссос, «ДИОфильми», Горан Брегович, Ані Лорак, Олександр Пономарьов, Наталя Могилевська, Діма Білан, Ірина Білик, Наталя Корольова, LOBODA та інші.

На фото: художній керівник фестивалю Алла Пугачова і голова журі пісенного конкурсу Софія Ротару.

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.).

Зараз йдеться виключно про повернення до справедливої ціни — це ціна для Німеччини мінус \$70 транзитного тарифу від кордону Росії до Німеччини. До речі, Е.ON Ruhrgas подав у суд на «Газпром», вимагаючи перегляду контрактної ціни. Ми ж говоримо про те, щоб брати за основу сьогоднішню німецьку ціну.

— Як довго ви готові продовжувати переговори з Росією?

— Ми уже півтора року ведемо переговори на цю тему і платимо в точно визначений день, місяць за місяцем за існуючими контрактами. Півтора року переговорів не увінчалися успіхом — так колись же їх потрібно закінчувати! Позиція Росії для нас категорично неприйнятна, і якщо вона не зміниться, ми підемо в Міжнародний арбітраж. Є система міжнародних судів — це і Стокгольмський суд, і Міжнародний арбітраж у Гаазі. Так, суд — це крайній захід, але ви ж бачите, за півтора року ми не зрушилися з місця.

— Коли настане крайній термін для ухвалення рішення про звернення до арбітражу? Ви дочекаєтеся початку опалювального сезону?

— Яке це має значення — почався опалювальний сезон чи ні? Україна страждає, ми платимо гроші Росії. Ми не кажемо про те, що зі зверненням до суду припинимо платити. А рішення (про подання позову в арбітраж — «Ъ») потрібно було приймати уже давно. Матеріали для подання до суду ми фактично оформили. Ми абсолютно впевнені, що міжнародні договори порушено.

— У разі, якщо договори 2009 року буде розірвано, чи означає це автоматичне розірвання харківських угод?

— У цьому випадку в нас буде нормальна європейська ціна на газ, а вже на цю ціну діють харківські угоди, тобто ще мінус \$100 (на тисячу кубометрів. — «Ъ»). Тому ці договори для нас вигідні, і ми свідомо пішли на їхнє підписання. Але я можу повідомити, що в Харкові ми домовлялися не зупинятися на тих угодах. Ми тоді домовилися повністю переглянути контракти і перейти на нові взаємовідносини у газовій сфері. Але потім були півтора року об'язок — «так-так-так», ми подивимося, обов'язково переглянемо, і в результаті на сьогодні все залишилося на рівні «так-так-так». Хоча ми переконані, що ціна для України некоректна, що умови вписані ніби для ворога. Ці контракти дискредитують стратегічний рівень наших взаємовідносин. А у нас, слава Богу, з багатьох питань відносини просуваються вперед, товарообіг продовжує зростати — цього року ми вийдемо приблизно на \$50 млрд. У нас зараз нормальне стратегічне партнерство.

— Як Ви можете говорити про хороші взаємовідносини в умовах, коли звучать такі тверді обвинувачення, коли президент Росії говорить про «утриманство» України?

— Я б на місці Медведева такі ярлики не вів. Це абсолютно некоректно. Ми не бідні родичі. І не хочемо бути, і не будемо ними ніколи. Ми — незалежна держава. Ми платимо на 100% цю безмежну ціну. І зовсім не потрібно радити тому, що вони в 2009 році знайшли спосіб змусити Тимошенко підписати цю угоду. Коли нам погано і наші друзі радують з того, — це погана ознака. І якщо розмовляти з нами з позиції сили й ультиматумів, це не принесе успіху.

Водночас я не бачу сьогодні підстав говорити, що у нас щось надто змінилось у відносинах. У нас багато хороших спільних

ПОКИ ПОЛІТИКИ ЧУБЛЯТЬСЯ...

традицій, вони були, є і будуть. А сьогоднішня ситуація — це іспит, і не для наших країн, а для їхнього керівництва. Чи вистачить мужності, чи вистачить мудрості повернутися до нормальних відносин.

— Але ж погіршення взаємовідносин не обмежується газовою сферою. Де результати секторальної співпраці?

— Справа в бажанні Росії, щоб Україна вступила до Митного союзу. Нам це бажання абсолютно зрозуміле, ми почули пропозицію, і сьогодні вона вичається. І якщо нам буде вигідно, ми вступимо до МС. Але так не запрошують у гості, як це робить сьогодні Росія! Так запрошувати некоректно і принизливо для нас, такою мовою не потрібно з нами розмовляти.

— Україна відмовилася від членства у МС?

— Ми проводили розрахунки: одні з них показують, що вступ до МС вигідний для

Віктор ЯНУКОВИЧ:

МИ НЕ БІДНІ РОДИЧІ І НЕ БУДЕМО НИМИ НІКОЛИ

нас, інші — що невигідно. Ми хочемо подивитися, як працюватиме Митний союз через рік-два, які будуть побудовані відносини у середині МС, коли його члени вступлять до СОТ. Якщо це буде вигідне членство і буде політична воля, ми дамо згоду. Ми звернемося до парламенту України, адже нам потрібно змінювати Конституцію, яка на сьогодні прямо забороняє нам створювати наднаціональні органи. Звернемося до народу, якщо буде необхідність проводити референдум. Тому якщо говорити про перспективу, то ми, як будь-яка нормальна держава, продовжуємо вивчати це питання. Коли запрошують — це ж завжди добре, ми вдячні за запрошення. Але якщо запрошують так, як це робиться зараз, нас це дивує.

— Формат «3+1» знято з порядку денного?

— З нашого боку не знято. Ми запропонували його партнерам, виходячи з того, що життя продовжується, МС створено, він функціонує, і ми повинні розуміти, як у нових умовах будувати торговельно-економічні відносини з Росією, Казахстаном і Білоруссю. Напевно, це нормальне бажання — не створювати нових проблем для промисловості та економіки.

— Це Ваша позиція, а якою була реакція з боку країн МС?

— Ми не отримували від них офіційної відповіді, а я — не ворожка і не знаю, що робиться в чужих головах. Ми лише почули замість відповіді деякою мірою погрози. Але для нас це неприйнятно, ми ніколи не будуватимемо відносини на такій базі.

— Ваша думка щодо законопроекту про основи державної мовної політики, що розширює права російської мови, який внесли до парламенту представники Партії регіонів?

— Зараз немає предмета розмови. Нехай ухвалить закон, і коли він пройде парламент, тоді запитання буде до мене. Якщо я побачу, що потрібні якісь поправки, доповнення, то я поверну закон у парламент, щоб зробити його кращим. Але якщо розмірковувати у

принципі, то я можу сказати: нам потрібна імплементація Європейської хартії регіональних мов, ми повинні знайти рішення цього питання і створити умови, за яких права людей, у тому числі, російськомовних, будуть захищені. Тому якщо депутати подають закони, вносять пропозиції, як вийти із ситуації, що склалася, як вирішити проблеми, які хвилюють людей, — це добре.

— Ще одна проблемна тема — співробітництво України і НАТО. МЗС РФ не раз висловлювало занепокоєність у цьому зв'язку. Више керівництво Росії дорікало вам з цього приводу?

— Ні, таких претензій ніколи не було. Я цього не чув.

— Росія також стурбована судовим процесом у справі Юлії Тимошенко. Це для Вас несподіванка?

— Абсолютно ні. Вони дбають про свій інтерес, це природно. Росії потрібно захищати Тимошенко, оскільки вона підписала дуже вигідний для Росії контракт. Тому Росії по-

трібно доводити, переконувати увесь світ, що вона все зробила правильно і законно. Але ми вважаємо, що на це питання дасть відповідь суд.

— Ви вірите в чесність і непогіршеність Печерського суду при розгляді справи Тимошенко?

— Що означає «вірите» чи «не вірите»? Як я можу не вірити суду? Я не маю права не вірити! Судова система незалежна, вона працює, і президент не має права на неї впливати. Висновки щодо цього питання можуть робити експерти, хто завгодно, але тільки не я. Будь-які мої коментарі розцінюватимуться як тиск на суд.

— У разі, якщо суд визнає порушення процедури під час підписання контракту в 2009 році, чи допоможе це Україні відстояти свою позицію в міжнародному арбітражі?

— Тут буде багато складових. Перше — це міжнародні угоди, чи було їх порушено договором між господарюючими суб'єктами. Друге — це ціна, наскільки вона коректна і справедлива. Будуть й інші правові моменти. Що стосується першого — то, як я уже говорив, міжнародні договори порушувалися з 2005 року. Але контракт 2009 року був особливим випадком, тут порушення були зухвалими.

— Повернемося до політичного аспекту. Якщо Юлія Тимошенко залишиться за ґратами, це викличе на Заході питання щодо легітимності парламентських виборів 2012 року без лідера опозиції. Ви не боїтеся цього?

— Не хочу гадати на кавовій гущі — потрібно дочекатися рішення суду, а потім уже можна буде розмірковувати на цю тему. Але я думаю, що цей вердикт ніяк не пов'язаний з питанням легітимності виборів.

— Однак Ви усвідомлюєте, що авторитет української влади у світі через суд над Юлією Тимошенко уже впав?

— А ви самі як вважаєте, мені вигідно чи не вигідно те, що ситуація з Тимошенко триває? Якщо хочете, я за вас відповім — ви самі прекрасно знаєте, що мені це не вигідно і не

потрібно. Абсолютно! Я не зацікавлений у цьому! Я неодноразово заявляв, що бажаю Тимошенко, щоб вона захистила свої права в суді. І хотів би, щоб вона захищалася за допомогою юридичних механізмів, а не політичних. Але сьогодні я перебуваю в такій ситуації, коли не можу впливати на рішення суду, не можу наказувати суду. Як тільки я це зроблю, я порушу Конституцію.

— Але всі одіозні рішення стосовно гучних справ суд ухвалював не самостійно, а з ініціативи прокуратури. А Генеральний прокурор де-факто Вам підконтрольний.

— Ні, я не маю права давати йому вказівки, кого саджати, кого випускати.

— Чи нормально, на Вашу думку, що екс-голова МВС Юрій Луценко та інші колишні чиновники вже рік перебувають під вартою без винесення вироку?

— Я думаю, ненормально. Щоб це виправити, потрібно змінити Кримінально-процесуальний кодекс.

— Але на сьогодні немає нового КПК. Що можна зробити в нинішніх умовах, щоб виправити «ненормальну», за Вашими словами, ситуацію?

— А залишилося чекати зовсім небагато до повернення КПК в Україну з Венеціанської комісії. Скоріше за все, уже на цій осінній сесії його буде розглянуто парламентом.

— Чи знаєте Ви про події у Києві в День Незалежності? Як Ви вважаєте, міліція поведилася коректно?

— На мій погляд, 24 серпня були порушення з обох сторін.

— Але в міліції ніхто не поплатився за ці порушення.

— Це не зовсім так...

— У будь-якому разі, ми не чули про дисциплінарну відповідальність співробітників МВС, у той час як люди з числа мітингуючих понесли покарання. Ви знаєте про пенсіонерку, яку посадили за зрізану стрічку?

— Так, на 10 діб. А яке вона мала право? Це ж державний символ, він захищений законом...

— Так все-таки, чи були покарані представники міліції?

— Якщо застосовувати санкції, то їх треба застосовувати проти представників обох сторін. Я не вважаю, що це потрібно. На мою думку, цей конфлікт має бути вичерпано найближчим часом... Розумієте, багато чого в міліції робиться «по старинці». Потрібно змінювати законодавство, у рамках якого діяла міліція, потрібно проводити реформу правоохоронної системи. А склалося так, що конфлікт створили на рівному місці. Треба аналізувати, чому все це сталося, а не звинувачувати міліцію... Знаєте, з огляду на те, що молодих хлопців біли палками — а ви самі бачили, скільки було травмовано міліціонерів — погодьтеся, що наша міліція при цьому поведилася досить м'яко. Окрім того, погодьтеся, купка людей не мала права зіпсувати День Незалежності величезній кількості киян, які вийшли з дітьми погуляти, відпочити у центрі міста. А у цей час там були люди, які хотіли зіпсувати свято і були дуже агресивно налаштовані.

— Міліція точно зіпсувала багатьом свято, перебивши шитами Хрещатик...

— Країна у нас дорослішає, ми вчимося на помилках. І дуже важливо, щоб такі випадки нас чомусь учили.

Прес-служба Президента України

Віктора Януковича

<http://www.president.gov.ua/news/21113.html>

ДОЛЯ, ЩО ВІДДЗЕРКАЛЮЄ СУСПІЛЬСТВО,

АБО ХТО ДОПОМОЖЕ РОСІЙСЬКОМУ БОМЖУ В УКРАЇНСЬКОМУ КРИМУ?

Громадянин Росії молдовського походження Іван Григорович Чебан уже кілька років (у часі він плутається) живе в українському Криму. А цього літа — просто неба біля універсаму «Світязь» у Сімферополі. Він не схильний до мандрів — навіть хлібину не може сам собі придбати на людській пожертви, бо пересувається повзком, що, як сам розуміє, не зовсім естетично. Чоловік не буває напідпитку, не бешкетує, до оточення ставиться миролюбно.

Перехожі та жителі найближчих багатопверхівок теж реагують на сусідство з беззатченком спокійно і не вимагають у міліції удосконалити міський пейзаж, прибравши його з очей геть. Більше того, дехто ділиться з ним власним провіантом. Часто виручає старого Ясєр Усеїнов, йому це не важко, бо і сам доглядає сліпу матір, інваліда І групи, яку теж доводиться годувати.

А вскочив у таку халепу громадянин Росії, який і зараз вважає своїм президентом Володимиром Путіна, з власної вини. Жив він собі у місті Володимирі по вул. Садовій, 38 досить заможно — торгував м'ясом, мав простору хату, дружину та до-

нечку Ірину. Але дружина померла, охолонула до батька і донечка, яка перебралася працювати лікарем у місті Ярославлі, — вона більше не відвідувала батька.

Тож і запросив до себе на квартиру Іван Григорович якихось циган, які бідували без житла. Схоже, нове помешкання припало їм до душі, заважав тільки само господар, і вони вирішили спекатися його.

Тож і запросили дідуся до себе на гостини, не далеко не близько — на південь України. І агітували професійно, бо Іван Григорович, який уже розміняв восьмий десяток років, не порадився щодо поїздки ні з сусідами, ні з рідними, дарма що брат Михайло мешкав на тій самій вулиці.

Та гостювалося діду не надто комфортно — увесь день він був при ділі. Його знайомці теж не байдикували — вони будувалися. Отож закінчив гаску свою трудову біографію, коли споруджував дах чужого сараю, звідки упав і розбився. Особливо постраждали ноги. Та для нього не було ні рентгену, ні гіпсу — обійшлися взагалі без лікаря. Іван Григорович, доки ще не зовсім

заслаб, завів розмову про повернення додому. Але його напарник — як вітром здуло разом із документами Івана Григоровича — паспортом, трудовою та пенсійною книжками.

Як опинився у Сімферополі і як називалося те село, де занастали його долю, чоловік і сам не знає: плутається між Миколаєвом і Миколаївкою. Та і навіщо дідусяві знати більше? Чого доброго, ще розкрутить усю цю

аферу та повер- неється додому, де вже, напевне, давно господарюють його колишні квартиранти. Іноді Іван Григорович мріє, що накопичить милостиню і купить квиток хоча б до Москви, навіть цікавився, скільки він коштує. Але в його бюджеті є одна-єдина витратна стаття — харчування. Та і ноги чоловіка вже зовсім не тримають.

І це при тому, що йому не відмовляли в допомозі у лікарнях Сімферополя, де він жив по місяцю (біль-

ше не дозволялося). Там йому теж співчували, але конструктивно допомогти не могли ніяк.

На жаль, навряд чи зможемо і ми, хоча б, здавалося, шлях до порятунку Івана Григоровича від осінніх дощів та холодів простий: знайти свого брата Михайла Чебана (орієнтовна адреса: м. Володимир, вул. Садова) чи дочку Ірину Іванівну Натарвал, лікаря-терапевта із Ярославля. Але для звичайної пошти це все одно, що писати: «На деревню дедушке». Тож хочеться вірити, що у міськвиконкомі краще розуміються, як навести ці міжнародні місточки, як і в те, що часи «Немає людини — немає проблеми» безповоротно відійшли у минуле.

Лише доброта, чуйність, людяність, громадська активність допоможуть нам повернути Івану Григоровичу та йому подібним нормальне життя, а собі — відчуття власної гідності та самоповаги, дефіцит яких створює наша новітня модель існування.

А гідні люди обирають собі і гідних керманів, котрі не зацілюватимуться на своїх геополітичних амбіціях, а віддадуть перевагу турботі про своїх громадян, не збиткуючись і над найближчими сусідами, які допомагають і допомагають не власнику того чи іншого паспорта, а людській особі, котра є, кажуть, подобою Господа...

Тамара СОЛОВЕЙ

УХВАЛА V ВСЕСВІТНЬОГО ФОРУМУ УКРАЇНЦІВ

щодо освітньо-культурного та інформаційного стану українського населення та ситуації в Автономній Республіці Крим

Крим – невід'ємна й складова частина Української Держави. Півострів упродовж тисячоліть тісно пов'язаний з материковою Україною не лише географією, економікою, але й етнічно. Українське коріння в Криму та у Північному Причорномор'ї простежується ще з часів Скїфії та Київської Русі. Проте найвагоміший внесок у розвиток економіки та поліетнічної культури Криму Україна зробила у післявоєнні роки. Фактично зусиллями України, мозолями та потом української людності упродовж 50-90-х років минулого століття була відроджена економіка, промисловість, курортно-рекреаційна галузь та сільське господарство. Рівень життя кримчан у колишньому Союзі був найвищим не лише в Україні, але й загалом у країні. Протягом 1944-1985 рр. до Криму з України було переселено кілька сотень тисяч українських сімей. Чисельність переселенців з України разом з українцями, які жили на півострові упродовж століть, наприкінці 80-х років складала майже 1 млн. чоловік.

Проте злочинна комуністична влада за всі роки існування тоталітарного режиму майже нічого не зробила для задоволення освітніх, культурних та духовних потреб українського населення Криму. Влада свідомо обрала Крим полігоном для творення міфічного «єдиного советського народу» з російською мовою та культурою. Відсутність дошкільних установ, загальноосвітніх шкіл та вищих навчальних закладів з рідною мовою навчання сприяла масовому зрощенню українського населення.

Становище кримських українців за роки незалежності України, на жаль, не покращилось, а навпаки, значно погіршилось. Останні

два переписи населення засвідчили, що чисельність українців у Криму між переписами зменшилась на 9,6 відсотка. Вони не вимерли як динозаври, не покинули Крим. Їх примусово асимілювали й перетворили «на русских» або «рускоязычных». За 20 років Незалежності України при шаленому

розширенні мережу україномовних дошкільних дитячих установ, загальноосвітніх середніх шкіл, спеціальних середніх та вищих навчальних закладів. Довести їх чисельність на першому перехідному етапі до пропорційної кількості українців (25-30 відсотків).

Бракує україномовних передач на місцевому радіо та телебаченні. Український музичний театр фактично заповнив російськомовний репертуар. Його свідомо пере-

творили у другий російський театр. Українська мова як державна фактично не функціонує в органах представницької та виконавчої влади, навчальних закладах та правоохоронних органах і навіть серед військовиків.

Враховуючи вищезазначене, учасники Форуму вимагають від Президента та Уряду України:

1. Покласти край подальшому антиконституційному зрощенню українського та кримськотатарського населення Криму.

2. Забезпечити конституційні права майже 700 тисяч українців Криму на виховання дітей та здобуття ними середньої та вищої освіти рідною мовою.

3. У найближчі 2-3 роки розширити мережу україномовних дошкільних дитячих установ, загальноосвітніх середніх шкіл, спеціальних середніх та вищих навчальних закладів. Довести їх чисельність на першому перехідному етапі до пропорційної кількості українців (25-30 відсотків).

4. Забезпечити повноцінне функціонування української мови як державної в органах представницької та виконавчої влади, навчальних закладах, господарських установах та правоохоронних органах.

5. Форум вимагає від Уряду, Міністерства культури України та Міністерства культури АР Крим відновити діяльність Українського музичного театру як важливого україномовного державного закладу.

6. Форум вимагає від владних структур докорінно змінити комуно-шовіністичний інформаційний простір автономії, збільшити питому вагу україномовних державних передач на місцевому

радіо та телебаченні. Забезпечити належне фінансування та розповсюдження єдиної україномовної державницької газети «Кримська світлиця». Розпочати видання районних та муніципальних газет трьома мовами (російською, українською та кримськотатарською).

7. З метою консолідації українського населення, пропагування української мови і культури та зміцнення української державності на півострові створити у м. Сімферополі «Український дім» та забезпечити його належне фінансування.

8. Створити у м. Сімферополі повноцінний державний музей Української вишивки ім. Героя України, всесвітньо відомої майстрині-вишивальниці Віри Роїк.

9. Забезпечити конституційне право української людності на задоволення релігійних потреб та виділення земель для будівництва храмів і церков УПЦ Київського патріархату та УГКЦ.

10. Учасники Форуму вимагають від Президента як гаранта Конституції та Міністерства юстиції України призначити на теренах Криму діяльність антиукраїнських, антидержавницьких громадських організацій та воєнізованих «козацьких» формувань та об'єднань.

11. Форум звертає увагу Президента, Міністерства закордонних справ та Міністерства юстиції України на антиконституційну діяльність консульських представництв МЗС Російської Федерації з надання громадян України російського громадянства.

12. Форум вимагає від Президента та Уряду України прискорити розмаркування з Російською Федерацією акваторії Азовського моря та Керченської протоки.

20 серпня 2011 р.
м. Київ

На фото: кримські делегати Петро Смолянінов (крайній ліворуч) і Петро Вольвач (крайній праворуч) на V Всесвітньому форумі українців.

За пропозицією кримчан розглянуті інші не менш важливі питання та пропозиції. Зокрема, про необхідність ухвалення Верховною Радою України змін до Закону України про рекламу з метою заборонити в будь-якому вигляді рекламу алкоголю, слабоалкогольних напоїв, вживання яких сприяє появі згубної звички до спиртного, особливо серед дітей та молоді; заборонити рекламу тютюнокуріння та тютюнових виробів по телебаченню, радіо, в друкованих ЗМІ, причому, заборона такої реклами має діяти цілодобово. Вважати прихованою рекламою алкоголю та тютюнових виробів сюжетні в художніх та телевізійних фільмах, де цим зловживають. Заборонити демонстрацію таких фільмів, а також використання національних святинь, символів для назв алкогольних та тютюнових виробів.

На Форумі також розглядалося питання про долю української землі. На секції «Новітня хвиля еміграції і міграційна політика», де йшлося, зокрема, і про економічні проблеми, я у своєму виступі сказав про те, що в Україні залишився невикраденим єдиний природний ресурс – земля, українські чорноземи. На мій погляд, пропонується владою земельна реформа – це спроба легалізувати «законну» крадіжку. Земля має бути державною, видаватися в оренду, за потребою – довільно з правом передачі у спадщину. Якщо не хочеш чи не маєш можливості обробляти взятую в оренду землю або немає кому передати її у спадок, то повергаєш землю державі, держава сплачує певну суму за підвищення родючості землі.

Після обговорення питання про землю делегати Форуму проголосували за такий пункт: «Запропонований Урядом України Закон про ринок землі не може бути ухвалений без проведення референдуму з цього питання».

Петро СМОЛЯНІНОВ,
делегат V Всесвітнього форуму українців, заступник голови ГО «Українська громада Криму»

спротиві місцевої та цілковитої байдужості центральної влади в Криму для 700-тисячного українського населення створено лише 7 загальноосвітніх шкіл з українською мовою навчання. Причому, навіть ці заклади лише умовно можна назвати україномовними. Дітей з українських родин донині свідомо зрощують у дошкільних дитячих установах, середніх школах, професійних училищах, ліцеях, коледжах та у вищих навчальних закладах.

У Криму практично відсутній україномовний інформаційний простір. З 1000 друкованих видань, зареєстрованих в автономії, державною мовою видається лише «Кримський діалог» (вкладка до газети «Кримские

ребування в Криму, то побачили у кадрах, сфокусованих фотоапаратом Зареми, який самій не набагато – лише на п'ять років більше, ніж новітній історії депортантів, усмішки на обличчях молоді в сучасному і національному вбранні, мудрість і почуття власної гідності в очах ветеранів, щасливе материнство, що з епохи Відродження було святом для кожного народу та етносу, багато портретів дітей.

– Це дві мої маленькі племін-

ниці, друзі, знайомі, яких я фотографував на різних національних святах, у родинному оточенні, – говорить автор про своїх моделі.

Дівчина виїжджає для натурних зйомок у село Айвастил поблизу Ялти, звідки родом її дідусь Халіл. Він, як стрижень сім'ї, і сам привітав онуку з її першим експозиційним показом фоторобіт, бо до її зацікавлення фотосправою причетна, в першу чергу, родина, батьки

– тато Рустем Ялибойлу, підприємець, і мама Дінара. Коли Зареми було сім років, дядько подарував їй фотоапарат «Зеніт» з набором лабораторного об-

ладнання, і вона зі старшим на сім років братом Гіреєм з інтересом фотографувала нові тоді для них після переїзду з міста Геленджик Краснодарського краю кримські краєвиди. Удвох проявляли плівки в хімічних реактивах і друкували фотокартки.

Це захоплення було її постійним супутником і під час навчання у Сімферопольській ЗОШ № 40 та на юридичному факультеті Таврійського національного університету ім. В. Вернадського, а після його закінчення стало основним професійним заняттям спочатку фотокореспондентом в інформаційному агентстві «Кримські новини», а нині – в молодіжному кримськотатарському журналі «Nesil» («Покоління»). У 2010 році дівчина брала участь у Всесвітньому з'їзді тюркських фотографів у Казані, посіла друге місце в конкурсі фотографій на першому святкуванні

Дня кримськотатарського прапора.

Для нинішньої експозиції зі свого архіву, розміщеного більш як на шестистах дисках, вона відібрала портрети, які, на її думку, найбільш виразно передають типові народні риси та характери, невідомі почуття і настрої людей у будні і свята. У них, як у документальних свідченнях, закарбовано не лише живі прикмети часу, духовну і моральну суть особистостей, іноді у несподіваному навіть для них самих ракурсі, а й світоглядність та цілеспрямованість їхнього автора.

У Зареми зіркі очі, допитливий розум, пильний погляд. І підвладним їй мистецтвом фотоконпозиції та колористики вона проникливо вдвляється навколо себе у світ в обличчях і горизонтах природи, а пізнаючи його, відкриває для глядачів частинку своєї душі з любов'ю до Криму, пошаною традицій предків, вірою у щасливе продовження родо-торжества світлих ідеалів і краси.

Фотоекспозиція, оформлена в єдиному стилі, приваблює філософським змістом сюжетних композицій, змушує замислитися над високим призначенням людини, величчю природи. Від неї, як від подуву морського і степового бризу, ество наповнюється енергією радості та творення.

Валентина НАСТІНА
Фото Зареми Ялибойлу

РІДНОГО БЕРЕГА БРИЗ...

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.)

Минали роки...
– Ми будували будинки, виховували дітей, садили дерева, працювали і робили все те, що повинна зробити кожна людина у своєму житті, – розповідає мистецтвознавець, заслужений діяч мистецтв Автономної Республіки Крим Ельміра Черкезова. – У нас не було часу оглядатися назад. А коли з'явилася така можливість через два десятиріччя пе-

ПРАГА. УКРАЇНСЬКІ АКЦЕНТИ

Столиця Чехії, як відомо, – одне з найгарніших міст у Європі. Карлів міст, Празький град, 600-літній чудо-годинник Орлой, празькі готичні собори, Стара Нова синагога, де, за переказами, зберігаються рештки Голема, музей Франца Кафки, Танцюючий дім, затишні ресторани, де й сьогодні бравий солдат Швейк може зіграти для вас на гармоні... Як магнітом притягує сюди туристів з багатьох кутків світу. У Празі минуле все ще пульсує у старовинних кварталах і вуличках, проте не заважає стрімкому бігу сучасності. У цьому мільйонному місті б'ється серце успішної 10-мільйонної центральноєвропейської нації. Прага дещо молодша за Київ, але за своє понад тисячолітнє існування вона, як і чимало інших міст Європи, була рідною домівкою для представників багатьох народів. Навіть були часи, коли із втратою політичної незалежності Чехії чехи становили меншість у своїй сьогоденній столиці. Гадаю, жителям Києва, Львова або Чернівців подібні історичні метаморфози теж добре знайомі. Отже, в різні часи свій внесок у життя «матері міст» чеських разом з чехами зробили німці, євреї і представники інших народів. Таким чином, можна умовно говорити про німецьку Прагу, єврейську Прагу... Є й Прага українська.

Вона має різні часові виміри. Русини бували у Празі ще у Середньовіччі. У 1848 році під час «Весни народів» у цьому місті на Слов'янському конгресі русини заявили про себе як про окремий від росіян і поляків народ, про свої соборницькі прагнення і уклали справедливую угоду з поляками про розвиток культурно-освітніх інституцій у Галичині. Згадується, що на початку ХХ ст. ректором Карлового університету, який діє з XIV ст. і є найстарішим у Центральній Європі, був українець Іван Горбачевський. Масові ж хвилі еміграції наших співвітчизників до Праги відбулися після Першої світової війни і в наш час. Мандруючи сьогодні вуличками Праги, можна нерідко почути українську мову, або, заговоривши із російськомовним випадковим перехожим, з'ясувати, що він з України. На жаль, дуже багато з цих українських пражан є не туристами, а заробітчанами. Тільки офіційно в Чехії, здебільшого у її столиці, працює 150 тисяч українців. Ще декілька десятків тисяч наших співвітчизників, на думку експертів, заробляють тут на життя нелегально. Чимало доброго зроблено їхніми руками для впорядкування Праги. Цікаво, що декілька років тому одна з центральних чеських газет вийшла до Дня Незалежності України з україномовним додатком, де подякувала за працю українським заробітчанами. Кажуть, що вдячність – ознака шляхетності та гарантія успіху...

На відміну від наших сучасників, які здебільшого шукають у Чехії можливість заробити на гідне життя, після поразки українських національно-визвольних змагань 1917–1920 рр. туди були змушені виїхати з України понад 20 тисяч українців, переважно – політичних емігрантів.

Серед них були державні й політичні діячі, генерали, офіцери й солдати, вчені, професура й митці, справжня українська еліта, цвіт нації. Фактично, Чехія між світовими війнами була головним еміграційним осередком українства (принаймні – інтелектуальним), так би мовити «альтернативною» або «віртуальною Украї-

ною». А чеська столиця за своїм внеском у розвиток української культури стояла в одній лаві з Харковом, Києвом або Львовом. З початку 1920-х рр. у Празі працював Український вільний університет, українські Педагогічний інститут ім. М. Драгоманова і Студія пластичного мистецтва, діяли осередки різних українських наукових товариств і політичних партій, гімназія, у Подєбрадах – Господарська академія... На початку 1920-х рр. у кав'ярнях можна було почути українські пісні, а чеська преса писала, що у моду ввійшли вишивані рукави жіночих сорочок. У міжвоєнний період у чеській столиці розквітла «празька школа» поетів, яка дала українській літературі декілька блискучих імен. Варто зазначити, що плідна діяльність багатьох українських інституцій обумовлювалась не тільки активністю самих українців та загальним ліберальним кліматом у Чехо-Словаччині, яка виявилась єдиною в Центрально-Східній Європі державою, що зберегла в міжвоєнний період демократію. А також – фінансовою підтримкою з боку влади цієї країни під час президентства Томаша Гарига Масарика, який продовжив традиції демократичного слов'янофільства і створив сприятливі умови для емігрантів із країн, що опинилися під пануванням комуністичного тоталітаризму. Щоправда, ні за керівництва Т. Масарика, ні його наступника Чехо-Словаччина так і не виконала до 1938 р. зобов'язання, взятого на себе у 1919 р. щодо надання автономії Закарпаттю.

До речі, під час Першої світової війни Київ був важливим центром чехословацької еміграції. У місті засідало правління «Союзу чехословацьких товариств у Росії», діяло головне відділення Чехословацької національної ради, розташовувався штаб чехословацького війська (в Україні налічувалося до 50 тис. чоловік) і його запасні батальйони. З метою визначення статусу чехословацьких частин під час революції в українській столиці понад чотири місяці перебував Т. Масарик, який встановив контакти з лідерами національного руху Наддніпрянщини, – М. Грушевським, В. Винниченком, С. Петлюрою, О. Шульгіним та іншими. З І. Франком та іншими західноукраїнськими лідерами він був знайомий ще по довоєнній діяльності в парламенті Австро-Угорщини. У травні 1908 року під час дебатів про польсько-українські стосунки в Галичині виступив як депутат на захист українських прав. У 1917 році Чехословацька національна рада, а за її наказом і чехословацьке військо, розташоване на території України, визнали Українську Народну Республіку. Щоправда, прихильне ставлення Т. Масарика до останньої змінилося після проголошення її самостійності та особливо після підписання Брестського мирного договору з центральними державами, адже Україна встановила мир і звернулася по допомогу до країн, від поразки яких залежав успіх боротьби за незалежність Чехословацької держави. Бажаним, з то-

чки зору лідера чехів і словаків, було існування Української Держави як складової частини федеративної Росії, що розглядалася ним як протидія головному історичному ворогу – пангерманізму. Цікаво, що у жовтні 1937 р. В. Винниченко зробив запис у щоденнику: «...Хтозна, коли б ми в 1917 р. не надали допомоги чеським Легіонам, чи живі б були і Масарик, і Бенеш, і вся їх державність». На щастя, вони залишилися живі, а їхня боротьба за незалежність була успішною.

Чимало культурних цінностей та документів було створено у 1920–1930-ті рр. українськими емігрантами в Чехії, багато їх було й привезено сюди ними. Українські діячі розуміли важливість їхнього збереження для наступних поколінь. Власними силами вони створили у 1925 р. в Празі Музей визвольної боротьби України. Утримувався він без державних субсидій, на кошти еміграційної спільноти різних країн. Колекція музею документів Центральної Ради, Української Народної Республіки, Української Держави, державних, громадських діячів і митців, збірка художніх творів є безцінною для української історії і культури. Після Другої світової війни музей було закрито, а його збірки вивезли в СРСР, де вони опинилися в центральних архівах Києва, деяких обласних архівах України, а також в аналогічних установах Росії. На жаль, зібрання Музею визвольної боротьби України було не тільки розпорощене і на півстоліття виведене із наукового обігу (опинилося у спецхранах), а й частково знищене. Так, наприклад, у 1960-ті рр. в СРСР було знищено експонати цього закладу – прапори УНР, що сьогодні могли б стати окрасою кращих музеїв України. Комуністичний режим нищив пам'ять про прагнення українців до свободи і державності.

Під час короткого перебування в Празі у липні 2011 р. було чимало випадкових зустрічей з українцями, й не тільки – заробітчанами. Один з поетів XIX ст. сказав, що «немає нічого більш людського в людині, ніж... потреба зв'язувати минуле з сучасністю». Є серед празьких українців й такі, які своєю подвижницькою працею намагаються підняти пласт культури, пов'язаний з передвоєнною українською еміграцією, зв'язати часи і географічні простори. У цьому мене особисто переконала, зокрема, й зустріч з мистецтвознавцем і славістом Оксаною Пеленською, яка з 90-х років вивчає український культурний спадок у Чехії і Словаччині. У 1998 р. сталася важлива для вітчизняної культури подія: працівники Слов'янської бібліотеки в Празі під час опрацювання так званих «засекречених фондів» виявили понад тисячу експонатів – творів українського образотворчого мистецтва зі збірки Музею визвольної боротьби України. Цінність знахідки, зокрема, і в тому, що роботи багатьох художників в Україні у радянський час було знищено. У 1945 р. літаки союзників з антигітлерівської коаліції помилково замість Дрездена скинули бомби на Прагу. Одна з них потрапила у новозбудований українцями музейний будинок і знищила значну частину колекції. Її рештки було врятовано і сховано у різних частинах Праги. Виявилось, що не все опинилося в СРСР у післявоєнний період.

Саме пані Оксану було запрошено у 1998 р. опрацювати унікальну знахідку в Слов'янській бібліотеці. Зусиллями дослідниці твори 68 митців, серед яких такі метри, як Георгій Нарбут, Юрій Вовк, Іван Іванець, Наталія Геркен-Русова, Іван Кулець, було не тільки каталогізовано, описано і поміщено у спеціальні папки, а й представлено широкій публіці. Декілька років тому вийшла книга О. Пеленської «Український портрет на тлі Праги. Українське мистецтво середовище в міжвоєнній Чехо-Словаччині», що містить точний опис знайдених творів, алфавітний реєстр митців, бібліографічні дані про них, а також огляд творів українського мистецтва у збірках чеських і словацьких музеїв та архівів. Ця книга стала, фактично, міні-енциклопедією українського мистецького середовища в Чехо-Словаччині між двома світовими війнами.

Пані Оксана люб'язно провела екскурсію для кримчан на... Ольшанський цвинтар Праги. Серед десятків гектарів цього некрополя є й православна ділянка з невеликою церквою, побудованою у 1925 році. Парадоксально, але в чеській столиці відчуваєш живий доторк до історії власної країни. Вже на підході до церкви у вічі кидається напис під православним хрестом «Денисов из Керчи». А неспішна прогулянка поміж могил мимоволі наводить на роздуми про долю вітчизняної культури та історію. Адже на Ольшанському цвинтарі лежать рештки ледь не третини уряду УНР, багатьох професорів, академіків, митців. Одна з найстаріших могил православної ділянки – першого голови делегації УНР у Парижі, міністра Г. Сидоренка. Тут же неподалік знайшли вічний спочинок професор, педагог Софія Русова, письменник Спиридон Черкасенко, поет Олександр Олесь (батько Олега Ольжича)... Є й символічна могила з написом «Моїм вірним дітям Героям і Жертвам терорів. Мати Україна». Багато на могильних каменях із православними хрестами російських, білоруських, кавказьких, чеських прізвищ. Є колективні поховання – денікінців та власцівців. Серед відносно ранніх поховань й могила російського письменника із Севастополя Аркадія Аверченка, який помер у 1925 р. До речі, інший емігрант Левко Чикаленко, який у міжвоєнний період перебував у Чехо-Словаччині, згадував, як у 1920 р. під час відвідин Криму в складі військової місії УНР його запросив до себе Аверченко і довго, з невідомим інтересом розпитував про Україну.

Емігранти з України у 1920–1930-ті рр., хоч і були відірвані жорстокими обставинами від рідного народу, все-таки зробили чимало для своєї національної спільноти, її культури і мистецтва. І процес синтезу досягнень у духовно-культурній сфері емігрантів та співвітчизників в Україні є актуальним завданням на багато років. До речі, у Празі в міжвоєнний період все-таки було менше українців, ніж зараз. Чи залишать наші сучасники такий самий культурний спадок, як їхні попередники? Хоча б ті, що живуть в Україні?

Андрій ІВАНЕЦЬ,
консультант Кримської
філії НДІ українознавства
МОНМС України

Прага – Сімферополь

ЩОБ СЛУЖБОЮ ГОРДИЛИСЯ!

У ВІЙСЬКОМАТАХ КРИМУ ТРИВАЄ МЕДИЧНИЙ ОГЛЯД ПРИЗОВНИКІВ: У ФЕОДОСІЇ ЛИШЕ КОЖЕН ДЕСЯТИЙ ПРИДАТНИЙ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ...

У Криму на призовних дільницях Феодосійського об'єднаного міського військового комісаріату, де командиром полковник Анатолій Костенко, гаряча пора. Близько півтори тисячі юнаків до кінця листопада оглянуть лікарі районних медичних призовних комісій у Судаку та Феодосії на придатність до військової служби. А вже один військкомат - на два міста.

Часи змінюються, і до армії призивають уже далеко не кожного, а тим більше, не першого-ліпшого. Армія крокує своїм непрестим шляхом реформування та оптимізації до професійного війська. І, відповідно, потребує професійних кадрів, навіть на посадах солдатів і матросів. Тож не випадково у військкоматі юнаки проходять суворий відбір. Обрані з них - здорові, фізично і психологічно підготовлені, мають освіту, професію, чи вже працювали за фахом, не мають проблем у сім'ї та суспільстві, не зловживають алкоголем, не вживають наркотики. Намалював такий собі портрет ідеального призовника і замислився: дійсно, чи багато таких? Чи вистачить, щоб поповнити військо?..

У той же час саме проходження військової служби в лавах Збройних Сил України дає молоді додатковий шанс на сучасному ринку праці здобути достойну професію. Наприклад, у силових структурах.

Але... Бажане і дійсність відрізняються. І часом дуже суттєво. Фізична підготовка юнаків бажає бути кращою. Уже не кажучи про стан здо-

ров'я. Військовий комісар полковник Анатолій Костенко заголосив увагу на головному:

- У Феодосії медична комісія, що розпочала свою роботу 1 серпня, вже оглянула близько 350 призовників. У Судаку, де призовників менше, комісія розпочала свою роботу з 6 вересня. З оглянутих - лише близько 30 чоловік (!) здорових, яких ми можемо везти до Сімферополя на повторний медичний огляд. Багато молоді потребує додаткового медичного обстеження.

Запитують, чи готові віддати юнаки рік свого життя країні?

- За даними опитування, лише близько десяти відсотків усвідомлюють свій вибір і дійсно бажають проходити службу в Збройних Силах. Їм це необхідно з різних причин. У цивільному житті при влаштуванні на роботу часто запитують, чи служив в армії, чи є військовий квиток. Військова служба приває юнаків до дисципліни, порядку, зміцнює їх фізично, а такі якості цінуються не тільки у силових, але й у будь-яких комерційних структурах, - резюмує досвідчений офіцер з понад 35-літньою вислугою.

Таким чином, для певної частини феодосійців і судакчан, хто пройде цього року медкомісію і буде визнаний придатним для служби за станом здоров'я, момент істини настане 21 вересня. Юнаків відвезуть до Сімферополя. Протягом одного дня на базі Республіканського військового комісаріату вони знову пройдуть медичну ко-

місію, за результатом якої будуть розподілені по військових частинах. Конкретна дата відправлення зазначається у повістці. А саме відправлення, як правило, проходить у жовтні-листопаді.

Отже, шлях до війська, виявляється, тернистий і не такий швидкий, як декому хотілося б. Виникає запитання: а як бути з тими, хто ухиляється від служби?

- На сьогодні у Феодосії явка юнаків близько 60 відсотків. Щороку у тісній взаємодії зі структурами місцевого самоврядування, органами міліції ми забезпечуємо призов до ста відсотків, - продовжує Анатолій Святославонович.

- Ухиляються від армії з різних причин. Хтось - на заробітках, наприклад, у морі, хтось боїться втратити роботу, хтось через острах чи незнання. На жаль, багато молодих людей навіть не обізнані з сучасним законодавством і своїми правами. І не знають, що відстрочку від призову, згідно з законом, можна одержати за різних обставин. Наприклад, коли в сім'ї непрацездатні (інваліди) батьки чи дружина, маленькі діти до 3-х років. Або коли близькі родичі отримали інвалідність під час проходження військової служби. У зв'язку з навчанням. І таких нюансів багато, - підсумовує комісар.

Але у кожному конкретному випадку в період з 1 жовтня до 30 листопада під час засідання Феодосійської районної призовної комісії під керівництвом заступника Феодосійського міського го-

лови Едема Куртієва буде ухвалено обґрунтоване і максимально прийнятне для молоді рішення. У військкоматі, насамперед, підкажуть молодому чоловікові, які саме документи йому необхідні, і, роз'яснивши ситуацію, допоможуть зробити свідомий вибір.

Роботою призовної дільниці у Судаку полковник Костенко задоволений:

- У Судаку ситуація цього року значно краща, ніж минулого. Це стало можливим завдяки копійчій роботі заступника військового комісара - начальника відділення комплектування капітана Володимира Левандовського, активній підтримці міської влади та ефективній взаємодії військкомату з районним відділенням МВС України під керівництвом підполковника Віталія Кузнецова. У результаті такої взаємодії силами міліції на призовну дільницю було доставлено близько трьох десятків «ухильників». Звичайно, після розголосу про це юнаки почали «знаходитися» самі й приходили вже самостійно.

- Ті, хто злісно ухиляється, наражають себе на небезпеку бути притягнутими до кримінальної відповідальності, - продовжує офіцер. - Так, у минулому році військова прокуратура Феодосійського регіону вперше порушила кримінальну справу проти одного призовника за фактом систематичної неявки. Хто знає, може, наступна кримінальна справа чекає на того, хто переховується зараз? - попереджує полковник Костенко молодих людей і закликає дотримуватися законодавства.

Чи варто так ризикувати?

Анатолій Костенко

Але ж сама армія має свою романтику і стиль. Це не згаданий дарма час, як дехто вважає. Це - і армійські друзі, які, як кажуть, на все життя. Це - випробування і сили, і духу. Це, без сумніву, повага з боку однолітків та дівчат. І таку думку, погодьтеся, варто культивувати у молодіжному середовищі. А скільки юнаків гордяться тим, що пройшли службу в морській піхоті, чи, скажімо, у десантних військах!

Тому наполегливо працюють представники військкомату та військових частин і з'єднань, Товариства сприяння обороні України та викладачі предмета «Захист Вітчизни», і навіть сивочолі ветерани у школах, на полігонних зборах, під час стрільб 11-х класів, змагань учнів з військово-прикладних видів спорту та в години військово-патріотичного виховання. Недарма робота Феодосійського об'єднаного міського комісаріату третій рік поспіль береться за приклад, а сам ОМВК у Криму за результатами діяльності посідає перші місця.

Така копійка робота прино-

сить цілком зрілі плоди. Тих самих десятих відсотків юнаків, які пов'язують своє життя з армією цілком свідомо. Але ж це небагато, скажете ви, і будете праві. Тому перед усіма нами постає ще важливіше завдання, щоб юнаки себе відчували у війську не ізгоями суспільства, а обраними, і гордилися своїм військовим шляхом. А сам військовий обов'язок завжди вважається дійсно почесним, а не відбуттям якоїсь повинності.

І, врешті-решт, яка дівчина не мріє про справжнього чоловіка? Армія підготує вчорашніх школярів і до такого відповідального кроку, як створення сім'ї. У молодій людині відпрацюється адекватна самооцінка, відповідальність за свої вчинки. Отже, у житті кожного хлопця цей швидкоплинний час змужніння і становлення міцного характеру у чоловічому армійському колективі багато чого вартий.

Руслан СЕМЕНЮК
(Регіональний медіа-центр Міністерства оборони України, м. Феодосія)
Фото автора

СЕВАСТОПОЛЬСЬКІЙ СПІЛЦІ ОФІЦЕРІВ УКРАЇНИ - 20 РОКІВ

Їх переконували - ви не зможете, а вони змогли. Їм зміялися в очі - ви не зумієте, а вони зуміли. Їм казали - у вас немає досвіду військового будівництва, а вони таки створили національний флот, визнаний світом. Їм закидали - в Україні немає адміралів, а вони виховали таких, національно відданих, у своїх рядах. Їм пророкували, що перші кораблі ВМС України потонуть біля пристані, а вони довели їх до берегів США, гордо демонструючи світу Військово-морський прапор України. Над ними сміялися національні недобриці, глумилися, знущалися і переслідували, та вони, перші члени севастопольської організації Спільки офіцерів України, таки подолали всі перешкоди на своєму шляху і вивели Український флот на морські простори. Це вони, перші члени Севастопольської організації Спільки офіцерів України, повним складом увійшли до організаційної гру-

пи ВМС України, стали становим хребтом майбутнього флоту України і довели не лише своєму російському сусіду, що Україна є великою морською країною, спроможною самостійно створити і утримувати власний флот. Це вперше вони, члени СОУ, вивішили в море ВМС України, змусили остаточно розділити, мов ядро урану, досі «неділимий» Чорноморський флот колишнього СРСР.

З того часу промайнуло вже 20 років. Не всі першопрохідці флоту України дійшли до цієї дати. Морально-психологічна ситуація вражала не менше за бактеріологічну зброю, на це і розраховували автори «флотської» проблеми для України. Але Севастопольська організація СОУ, попри всі втрати, труднощі і розчарування, не здає своїх позицій і успішно розвивається, про що засвідчили урочистості з нагоди її 20-літнього ювілею, які відбулися у

клубі Академії ВМС ЗС України.

Привітати з ювілеєм спілчан прибули член військової ради ВМС України, начальник управління виховної і соціально-психологічної роботи командування ВМС України капітан 1 рангу Андрій Урсул, голова Ради ветеранів ВМС України контр-адмірал запасу Володимир Колпаков, голова координаційної ради ветеранських організацій Севастополя контр-адмірал у відставці Сергій Рибак, голова севастопольського товариства «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка письменник Володимир Проценко та вперше за всі попередні роки - заступник голови Севастопольської міської ради Олександр Антоненков.

З привітальним словом від імені командування і Військової ради ВМС України до присутніх учасників урочистостей звернувся капітан 1 рангу Андрій Урсул і вручив активістам організації нагороди від імені Головнокомандувача Зброй-

них Сил України - начальника Генерального штабу Збройних Сил та від командувача ВМС ЗС України. За рішенням міської ради Олександр Антоненков вручив почесну грамоту і знак «За заслуги перед Севастополем» члену СОУ, заслуженій артистці України, співачці Тетяні Бартковій. Прекрасним концертом, запальними артистичними номерами привітали спілчан артисти ансамблю пісні і танцю ВМС України.

Сьогодні в бойовому строю вітчизняного флоту стоять уже діти та онуки перших членів Спільки офіцерів України, яким мала би бути небайдужою попередня сторінка історії національного флоту. Однак, попри привітання та одержані нагороди, слід зазначити, що урочистості спілчани проводили ніби самі для себе. Усупереч вимогам командування ВМС забезпечити належне відзначення 20-річчя СОУ в частинах і підрозділах флоту на урочистостях були відсутні молоді

офіцери, мічмани, старшини і матроси, для яких напередодні навчальні спілкування з тими, хто в неймовірно важких умовах закладав перші стапелі Українського флоту, хто готував і проводив перші навчання ВМС, не були б зайвими. Впередній ювілею організації СОУ ветеранів національного флоту запросив на зустріч лише Військово-морський ліцей. У цьому простежується зародження нездорової тенденції відриву нинішніх захисників незалежності України від першооснов, від досвіду, традицій старших поколінь та історії створення і розвитку вітчизняного флоту. Тож за загальним рішенням організації такий стан необхідно терміново виправляти, на що і будуть покладені зусилля спілчан.

Севастопольська організація Спільки офіцерів України продовжує роботу, спрямовану на розбудову і зміцнення вітчизняного флоту, морського щита України, і жодні політичні шторми не зіб'ють її зі шляху, обраного 20 років тому.

Мирислав МАМЧАК, журналіст

ЗДРАСТУЙ, ШКОЛО!

Знову вересень завітав у школу № 33 міста Сімферополя. Здивовано зупинився перед дверима під кучерявими берісками. Школа, білосніжна й велична, як казковий пароплав перед далекою дорогою, привітно усміхається новими вікнами. На порозі нас зустрічає директор Л. І. Горб і починає розповідати. У цьому році на ремонт опалювальної системи будівлі школи із міського бюджету виділено близько 300 тисяч гривень. А за програмою Кіотського протоколу утеплено фасад школи і замінено склопакетами усі вікна. Вперше за довгі роки ми можемо не боятися наближення зими і без проблем для навчального процесу здобувати знання, – продовжує директор. Спасибі за це міській раді і меру міста Вікторіві Миколайовичу Агееву.

А ось і свято задзвеніло Першим дзвоником на майдані перед школою. Злетів у небо вінок із кульок блакитно-жовтих кольорів на честь 20-річчя Незалежності і самостійності України, випущений з рук найкращих учнів школи, стипендіатів Верховної Ради АРК А. Зубко, Д. Дзенем. Задзвеніли голоси першокласників, які присяглися бути справжніми патріотами школи, забриніла прощальна пісня майбутніх випускників.

Радо привітала шкільна родина виступ мера міста, який висловив впевненість у тому, що школи міста Сімферополя будуть найкращими і фінансуватимуться щорічно. Також мер побажав успіхів як першокласникам, так і майбутнім випускникам.

Заступник начальника управління освіти Сімферопольської міської ради Н. В. Даниленко вручила грамоту педагогічному колективу і особисто директору школи Л. І. Горб за 3-тє місце в рейтингу якості надання освітніх послуг 2010–2011 навчального року серед загальноосвітніх шкіл міста.

Школа розпочала свою роботу. Країна дитинства крокує вперед до нових успіхів, відкриттів і перемог.

**Прес-центр
школи № 33
м. Сімферополя**

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ ПІДТРИМАВ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1 вересня Президент України Віктор Янукович своїм Указом затвердив Положення про президентські стипендії для учнів, які найкраще знають українську мову та літературу. Відтепер щороку 1 вересня будуть нагороджуватися переможці міжнародного мовно-літературного конкурсу імені Тараса Шевченка, що проводиться серед школярів. Щороку 39 молодих людей – переможців конкурсу будуть одержувати президентські стипендії.

Глава держави також видав Указ про перші нагородження для особливо обдарованих молодих людей, які мають особливі успіхи у вивченні української мови та літератури.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 883/2011 Про призначення стипендій імені Тараса Шевченка учням загальноосвітніх навчальних закладів

Відповідно до Указів Президента України від 1 серпня 2000 року № 940 «Про вшанування пам'яті Тараса Григоровича Шевченка» та від 9 листопада 2000 року № 1216 «Про Порядок призначення стипендій імені Тараса Шевченка учням середніх загальноосвітніх навчальних закладів» постановляю:

Призначити стипендії імені Тараса Шевченка за особливі успіхи у вивченні української мови та літератури у 2010–2011 навчальному році таким учням загальноосвітніх навчальних закладів:

БОРОДКІНІЙ Наталії – учениці 11 класу Луцької гімназії № 21 імені Михайла Кравчука Луцької міської ради;
ЗЛАТЄВІЙ Ірині – учениці 11 класу Білгород-Дністровського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа II ступеня – ліцей» Одеської області;

КУЦ Єві – учениці 10 класу загальноосвітньої школи I–III ступенів № 15 м. Ужгорода;

ЛОМАНОВІЙ Юлії – учениці 10 класу гімназії № 91 м. Кривий Ріг Дніпропетровської області;

МЕНДЕЛЬ Таїсії – учениці 9 класу Академічного ліцею при Херсонському державному університеті Херсонської міської ради;

ПРОКОПІВ Яні – учениці 9 класу навчально-виховного комплексу «Школа гуманітарної праці» Херсонської обласної ради;

РОЗУМИК Катерині – учениці 9 класу спеціалізованої загальноосвітньої школи I–III ступенів № 21 із словацькою та українською мовами навчання та поглибленим вивченням іноземних мов м. Ужгорода;

СИМОНЕНКО Дар'ї – учениці 10 класу спеціалізованої загальноосвітньої школи № 4 м. Першотравенська Дніпропетровської області;

СМБОРДОВІЙ Наталі – учениці 10 класу Михайлівської районної гімназії Запорізької області;

ХІМІЧ Андріані – учениці 11 класу Мукачівської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 11 Мукачівської міської ради Закарпатської області.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 884/2011

Про Положення про стипендії Президента України переможцям Міжнародного мовно-літературного конкурсу української та студентської молоді імені Тараса Шевченка з метою державної підтримки інтелектуально обдарованої учнівської і студентської молоді та самореалізації творчої особистості в сучасному суспільстві постановляю:

1. Затвердити Положення про стипендії Президента України переможцям Міжнародного мовно-літературного конкурсу української та студентської молоді імені Тараса Шевченка (додається).

2. Кабінету Міністрів України привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Указом.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Указом Президента України
від 1 вересня 2011 року № 884/2011

ПОЛОЖЕННЯ

про стипендії Президента України переможцям Міжнародного мовно-літературного конкурсу української та студентської молоді імені Тараса Шевченка

1. Це Положення визначає порядок призначення та виплати стипендій Президента України переможцям Міжнародного мовно-літературного конкурсу української та студентської молоді імені Тараса Шевченка (далі – стипендії), заснованих Указом Президента України від 30 вересня 2010 року № 928 «Про Міжнародний мовно-літературний конкурс української та студентської молоді імені Тараса Шевченка».

2. Стипендії призначаються особам із числа переможців фінального етапу Міжнародного мовно-літературного конкурсу української та студентської молоді імені Тараса Шевченка, які набрали найбільшу кількість балів.

Стипендії призначаються з 1 вересня кожного року, строком на один календарний рік.

Щороку призначається 39 стипендій.

Розмір стипендій встановлюється Кабінетом Міністрів України.

3. Стипендії призначаються Указом Президента України. Подання про призначення стипендій вноситься Кабінетом Міністрів України.

4. Стипендії виплачуються щомісяця Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України за місцем навчання стипендіата.

5. Фінансування виплати стипендій здійснюється в установленому порядку за рахунок визначених у Державному бюджеті України видатків на ці цілі.

**Прес-служба Президента України
Віктора Януковича**

«ПІСНІ МОРЯ»

Світлана Сайдієва

Журі

Брегвадзе, журналіст і телеведучий Дмитро Гордон, народна артистка України Тетяна Недельська, народний артист України Микола Гнатюк, народний артист Узбекистану Мансур Ташматов, народний артист Молдови Костянтин Москович та телеведуча з Мальти – Марієлла Пачі Ашик. Очолив журі народний артист України Ян Табачник.

Цього року на фестиваль «Пісні моря» прибули молоді виконавці з 12 країн: Олексій Козачинський – Україна, Саша Немо – Білорусь, дует «Лондон Хіл» – Україна, Нікола Чочев – Болгарія, Suzana Bobis – Ізраїль, Geordie Debono – Мальта, Павло Парфеній – Молдова, Олександр Єловських – Росія, Ніколета Гавріліца – Румунія, Jernej Dermota – Словенія, Deniz Sem – Туреччина, Ганна Зварич – Україна, Світлана Сайдієва – Узбекистан та Дінара Султан – Казахстан.

Яскравими танцювальними композиціями оздоблювала виступи конкурсантів севастопольська школа танцю «Марта».

У перший день конкурсу учасники мали виконати світовий шлягер. Макси-

мальну оцінку – 10 балів того дня не отримав ніхто, проте найвищого результату, за сумою балів, вдалося досягти Світлані Сайдієвій з Узбекистану, Олександрі Єловських з Росії та українці Ганні Зварич.

Бурхливими оплесками глядачі зустріли запрошених зіркових гостей: Наталю Бучинську, Миколу Гнатюка, Злату Огнєвич, Олексія Матіаса, братів Борисенків, групу «Фрістайл» та ін.

Наступного дня конкурсанти вийшли на сцену з хітами своїх країн. За підсумками двох днів вже намітилися лідери, проте

Ганна Зварич

інтригу тримали ще цілу добу. Третього дня учасники конкурсу мали змогу перепочити: на сцені працювали зоряні гості. Серед них: Тіна Кароль, співачка Alyosha, L-Кравчук, Матіас, Василь Бондарчук, Маша Собко. Того ж дня оголосили результати міжнародного конкурсу молодих виконавців «Пісні моря».

На думку голови журі Яна Табачника, цього року глядацькі симпатії не розкошились з оцінками журі.

На п'ятому місці за підсумком оцінок двох днів опинилася українка Ганна Зварич. Її нагорода – зйомка відеокліпа на власну пісню. Четверте місце та приз глядацьких симпатій дістався дуету з Полтави «London Hill», третє місце посів росіянин Олександр Єловських. Почесне друге місце виборов Саша Немо з Білорусі. За одностайним рішенням журі, найкращою співачкою фестивалю «Пісні моря» визнана Світлана Сайдієва з Узбекистану.

Перші три призери отримали грошові премії відповідно: 8000, 5000 та 3000 у.о.

Лідія СТЕПКО

м. Севастополь

Саша Немо

Олександр Єловських

ПЕРШИЙ У ЛУГАНСЬКУ

Патріарх Філарет у центрі Луганська заклав фундамент для будівництва першого кафедрального храму УПЦ КП в області, повідомляє УНІАН.

Під час освячення Святійший висловив сподівання, що «цей Свято-Троїцький храм і його громада стануть центром гуртування українства на Луганщині».

За словами голови обласної організації УНП Валентина Ткалича, «храм планується побудувати до

наступної Покрови. Окрім того, протягом року передбачається відкрити близько 100 громад по області».

В. Ткалич наголошує, що це «нагальна потреба для Луганщини». Зокрема, за його словами, «вже сьогодні телефонують партійці з різних районів області з проханням допомогти знайти українського священника для різних обрядів».

«У 90-х роках "Рух" отримав на Луганщині 77 тисяч голосів. Ці патріоти нікуди не зникли. Тож я радий, що українці, нарешті, матимуть свою церкву», – наголосив В.Ткалич.

«ДУХОВНИЙ СВІТ СХОДУ»

Уже стало традицією для Львівського музею історії релігії експонувати свої колекції у різних регіонах України. Наші експонати побували в Києві та Бахчисарай, Вінниці та Рівному, інших містах. Їх дивилися й жителі міст Польщі.

6 вересня львів'яни презентували виставку «Духовний світ Сходу» (із колекції музею історії релігії та львівського колекціонера Івана Гречка) в Сімферопольському художньому музеї.

Виставка представляє ти-

бетське образотворче мистецтво, яке тісно пов'язане з однією із трьох світових релігій – буддизмом. Серед ремесел Тибету чільне місце посідає мистецтво тханка – традиційний тибетський живопис на бавовняному або шовковому полотні мінеральними фарбами, що поєднує у собі індійську, персидську, кашмирську та непальську образотворчу традицію. Тханка – це ілюстрована розповідь про історичні та легендарні події, про життя проповідників. На них найчастіше зображують Будду Ша-к'ямуні (Гаутаму), а також інших Будд і Бодхісатв, і вона не просто є об'єктом релігійного поклоніння та ілюстрацією священних текстів, у ній втілюється вся символіка буддизму, всі його філософські поняття.

Крім тханки на виставці «Духовний світ Сходу» представлені зразки тибетського традиційного релігійного мистецтва у жанрі малої пластики – теракотові, бронзові та кістяні статуєтки.

Грина ЦЕБЕНКО, завідувач відділу Львівського музею історії релігії

О TEMPORA! О MORES!

ЧИ МОЖУТЬ ВИДИМІ РЕЧІ ВКАЗАТИ ШЛЯХ ДО НЕВИДИМОГО БОГА?

Збираючись до храму, кожна людина намагається відкинути земні проBLEMI та переживання і приготуватися до виконання третьої Божої заповіді: «Пам'ятай день святий святкувати». Переступаючи поріг церкви і осіняючи себе хрестом, ми немов відкидаємо усе земне, готуючись до духовного очищення та збагачення. Ідучи одного разу до церкви на святкове богослужіння, поставив собі запитання: як можуть земні видимі речі вказати дорогу до невидимого Бога? Яку символіку несуть ті чи інші церковні посудини, пісні, релігійний одяг тощо.

У храмі священник саме обходив з кадилом святилище та усіх присутніх. А яка роль кадила у нашій літургійній традиції? Чому його використовують у Церкві?

Отже, кадило – це посудина (із трьома ланцюжками та накривкою) для вугілля, куди священник кладе ладан та обдає благовонним димом Престол, іконостас та усіх віруючих у храмі. Цей процес відбувається перед найважливішими частинами Божественної Літургії та інших богослужінь. Кадило, однак, ми можемо часто зустріти і по всій церкві, у відповідних, спеціалізованих місцях (завичай воно висить одразу перед іконою).

У нашій Церкві практикують розпалювати ладан на утрині, щоб до початку Божественної Літургії храм був наповнений цим своєрідним димом, що надихає до молитви. Ця традиція, однак, має два виміри: богословський та практичний. Кадилий дим символізує підняття наших молитов до Бога. Про це нам говорить псалом 140,2: «Нехай моя молитва стане перед тобою, мов кадило; здіймання рук моїх – немов жертва вечірня». У книзі Товита 8,2-3 кадилий дим служить своєрідним символом, який здатен відганяти демонів. Кадило символізує піднесення наших молитов до неба та окреслює Божу славу. Під час богослужіння священник підносить кадило над Святими Тайнами і промовляє: «Вознесися на небеса, Боже – і по всі дні слава Твоя!».

Однак колись було і буденно-практичне використання кадила. Через те, що у храмі приносилися у жертву тварини, запах у ньому був відповідний. Тому й виходив священник із кадилом (у декілька разів більшим, ніж його використовують у наш час), облагороджуючи запах. Під час цього дійства священник згідно з літургійним обов'язком повинен проголошувати молитву, в якій просить про Дар Святого Духа, а саме – мудрість, яка повинна зійти на людей, як кадилий дим. Коли священник обходить з кадилом храм, вірні прихильють свої голови до нього, тим самим символізуючи всезагальний спільний знак покори та похвали Богові. Схиляння голови є одним із видів жертви Творцеві, так ми молимося до Нього. Згідно із святоотцівським переказом, під час богослужіння саме через кадилий дим наші молитви підносяться вгору, де ангели їх збирають до купи та передають на Божий Престол. Важко ствердити напевне, чи мало кадило такий самий зміст у старозавітні часи, ймовірно, із часом воно набувало все більшого духовного наповнення. Ця динаміка демонструє, що людина прагне містичного, духовного оновлення. Людство шукає зустрічі з Богом у різноманітний спосіб, надаючи давнім традиціям та обрядам нового, духовного забарвлення.

Кадило є лише одним із багатьох предметів, які використовуються у Церкві та мають своє виняткове значення. Кожна річ, кожен символ, кожна дія, зроблена на честь або ім'я Всевишнього, має свій зміст та розуміння. «Церква – дім Отця Небесного», – каже апостол Йоан (Йо. 3,16), тому не може бути випадкових речей у Його домі. Шануймо та, найголовніше, розуміймо, що почитання та слідування обряду, традиції, закону ніколи не зраджують. Бо хоча вони і створювалися людиною, але через призму Божого задуму.

Роман НАЗАРЕНКО, студент 4 курсу філософсько-богословського факультету Українського католицького університету

На фото: кадилий дим у храмі Різдва у Віфлеємі; отець Володимир Микитюк, парох із Сокальсько-Жовківської єпархії, який служить у селі Яструбичі на Львівщині.

РОМЕО І ДЖУЛЬЄТТА: УЧОРА І СЬОГОДНІ

Досить популярним, але не надто сексуальним архітектурним витвором з радянських часів були фігури робітника і селянки, що символізували союз двох прошарків суспільства та повагу до людей праці.

Що ж сталося з робітником, а радше, селянкою сьогодні?

Дівчина, тим більше сільська, ще з дорядянської доби цінувалася в Україні та й Росії своєю скромністю, цнотливостю, стриманістю, прашелюбством. Саме така могла стати широко відданою своєї родині, вірною, слухняною і терплячою помічницею чоловікові. Тож добре ім'я нареченої вважалося запорукою щасливого шлюбу.

А за часів Тараса Григоровича Шевченка для дівчини не могло бути більшого горя і гріха, ніж стати покриткою, – таку гнали і з дому, і з села на вірну загибелю.

Та і в подальшому стосунки парубка і дівчини утаємничувалися, аж доки до оселі нареченої не навідувалися святи.

Радянська влада, використовуючи давні, притаманні народів традиції і усвідомлюючи, що міцна родина ланка – це запорука монолітного, а отже, – керованого суспільства, з одного боку, розкріпачила жінку, а з іншого, – не зазіхала на ті моральні цінності, які, хоч і адаптовувалися до сучасності, але збереглися.

Стосунки поміж чоловіком і жінкою дедалі збагачувалися емоціями – те, про що раніше цнотливо мовчали, одержало свої імена. Романізоване, вірне, ні з чим незрівнянне кохання, одне на усе життя, наповняло вірші, пісні, а школярки записували у своїх заповітних альбомах: «Помри, але не дай поцілунка без кохання». Будь-які ознаки його народження ретельно приховувалися навіть від задушевної подруги, що ж до батьків, то траплялося як в пісні: «Не сказала добрий вечір, бо мати стояла...» Але така реакція на це явище була далеко не ознакою статевої незрілості. «Красень удушливою волной, слегка соприкоснувшись рукавами» доводилося і дорослим людям, яких Господь благословив на це велике почуття. А про те, що саме Він, можна довідатися з Біблії, згідно з якою перед коханням поміж чоловіком і жінкою відступають будь-які родинні стосунки.

Діяти в унісон з часом намагалися і радянські функціонери: блудливих чоловіків розбирали на профкомах, а то і на партійних зборах. Реанімація сімейної злагоди іноді відбувалася під загрозою втрати партійного квитка. І тут уже важко сказати, хто частіше залишався «в мініусі». Та, як правило, справжнє кохання партійними зборами було не залякати.

Ким же стали сьогодні нам знайомі Ромео і Джульєтта, тургенєвські дівчата, Ассоль та ім подібні герої і героїні?

Щойно розпочалася перебудова, як робітника і селянку зсадили з п'єдесталу, дали їм у руки баули і послали спочатку до Польщі, а потім до Туреччини, аби, гордо називаючись підприємцями, вони торгували потім на наших ринках всіляким чужоземним непотребом. Розпочалася епоха суцільного непрофесіоналізму. Доморощені видавці видавали за гроші всіляку абракадабру пера так званих письменників і поетів. Втім, якщо моя альма-матер (єдиний колись в СРСР Московський письменницький інститут) нас навчала, що письменник має завжди йти трохи попереду свого читача, то цей принцип не змінився – сучасні писакки таки йшли попереду, але не в той бік – їх вабили безсоромність, розпуста, препарування найделікатніших почуттів, як жаб у анатомці. Та незабаром «полунічка», якою вони намагалися привабити покупця, перетворилася на шаністий калай...

Не відставали і телебачення. Вичерпавши резерв романтичних мексиканських фільмів і не створивши нічого пунного свого, на темі кохання воно побудувало цілу бізнес-індустрію. Замість «помри, але не дай поцілунка без кохання» взимку телефірм заповнила реклама: «Якщо не кохати, то хоча б кохатися!» А «гумова броня» вже стала притчею во язицех. Під улюлюкання запрошених обговорювалося, що ж робити з юнаком, у якого «стоїть на півшостога». Хлопцям і дівчатам, які навіть ніколи не бачилися (в тому й родзинка!) пропонували закохуватися навпамацки в темній кімнаті. Вони «обжималися», цілувалися, а то й більше, і лише потім довідувалися, хто це робив і з ким. А чарівна Анфіса Чехова, яка дуже любить робити «это», проводила своєрідні курси, на яких

дівчата навчалися обманювати чоловіків (і це знов-таки ліжко, оголовання, поцілунки і цілі ночі на самоті з чужою людиною) – за винагороду найбrehливішому – гроші.

А чого варті візити потенційного жениха до чотирьох претенденток, які мали нагодувати його делікатесами, продемонструвати усі свої чари, аби він потім сказав про кожну із них щось перед екраном в міру своєї вихованості та обрав (або не обрав) собі пару.

На телеканалах рясніють свахи, наречені, женихи, і останні, можливо, скажуть колись: «Давай одружимося!» Та, швидше за все, цього не трапиться, бо до РАГСу молодята сьогодні не поспішають. У минулому «по-критки», дівки зі шкільної лави гордовито живуть разом з різними чоловіками, народжують дітей, і все це тепер – цілком нормально. На натяки, що цивільний шлюб – це добре, та чи не краще офіційно одружитися, вони лише знижують плечима: «А яка різниця?» І вже не виникає бажання пояснювати, що заява до РАГСу – це своєрідний «протокол» про наміри, а також тест на зрілість і серйозність почуттів.

Та яка там серйозність! Поживши під спільним дахом з кількома молодиками, жінки, як правило, «піднімають» потім своїх дітей самі, з допомогою бабусь та дідусів. А заваження приймаються в багнеті: «Буду жити з ким хочеш і скільки хочеш!»

Здається, і тут за порадику ім'я телевізор, де чи не щодня демонструються історії «зіркових» кохань. Тільки продавці-консультанти чомусь забувають, що небосхил у них значно вужчий і на ньому жодний Філіп Кіркоров не засяє. На мільйонерів теж надія невелика – їх усіх відловили ще в російських телесеріалах.

Та на особливу увагу заслуговує все-таки одне з найбезсоромніших реаліті-шоу, що демонструвалося по каналу «ТЕТ». Його назва – «Твою маму» – викликає досить однозначні асоціації, а саме: з одним із найпопулярніших матів. То хто ж має робити «это» з «Твоею мамою», якщо вже перейти від езопової мови до конкретики?

Та ніхто. Просто мами вихваляють перед можливими зятями своїх донечок. Намага-

ються подати товар лицем – доповідають, які у дівчини груди, а які ноги, цікавляться сексуальними здібностями «кандидата в депутати». Прикольно, чи не так? Навіть хочеться вигукнути: твою маму!

Але ж з трьох дівчат обирають лише одну, а дві інші перед усім світом залишаються з гарбузом. Та і ці знайдуть-таки собі цивільного чоловіка. А якщо він почне зраджувати, знову на допомогу приїде телевізійна знімальна група з прихованою камерою і покаже усім телеглядачам як, з ким і в якій позі втішався чоловік знеславленої дружини.

Ось таке воно, сучасне кохання. Одна вітха, що, аби не відбувалося підміни понять, замість цього слова здебільшого вживають інше – «стосунки». Їх планують, будують і показують усьому світові.

А що таке кохання, любі жінки, я переконана: ви як відчували, так і відчуваєте серцем. Тож прислухайтеся головним чином до нього і не варто нехтувати порадами старших, які прожили життя у щасливому шлюбі.

Тамара СОЛОВЕЙ

ДОБРІ СПРАВИ ВІДЕНСЬКОГО «СІЧОВИКА», АБО ЮВІЛЕЙ, ЩО ОБ'ЄДНУЄ УКРАЇНЦІВ

У метушні сьогоднішня якась забули, що не так давно виповнилося 150 років з дня народження Євгена Озаркевича (1861-1916) — лікаря, просвітителя, громадського діяча. Ця непересічна людина стала першим автором науково-медичних публікацій українською мовою, першим укладачем української медичної термінології, засновником лікарської комісії Наукового товариства ім. Т. Шевченка (НТШ), засновником і редактором першого українського санітарно-гігієнічного часопису «Здоров'я», членом найвищої Ради здоров'я у Відні.

Народився Євген 9 червня 1861 року в селі Белелуя Снятинського повіту в родині священика Івана Озаркевича. Це була високоосвічена людина шляхетського походження, знавць кількох європейських мов, власник великої бібліотеки, де переважали книги богословського, філософського, історичного напрямку. Іван Озаркевич намагався привчати людей до громадської праці і до здорового способу життя. Як сказали б тепер «творив фундамент громадянського суспільства». Українці цінували зусилля Євгенового батька і тому довірили йому захист своїх прав: з 1873 до 1891 року Іван Озаркевич був депутатом Віденського парламенту.

Отже, дитинство Євгена пройшло в заможному домі з глибокими культурними традиціями, а батько був для нього прикладом в усьому. Дім Озаркевичів друзі називали «Руськими Афінами», на цьому маленькому острові творилася українська культура високої проби, пов'язана з іменами В. Стефаніка, Л. Мартовича, О. Кобилянської, Н. Кобринської. Нерідко гостювали представники «Великої України», що не давало забути п'яти юним Озаркевичам (у Євгена було ще два брати і дві сестри), що всі вони — діти єдиного, великого українського народу. Особливий вплив на формування характеру молодого гімназиста мав Іван Франко. Після закінчення гімназії восени 1879 року Євген став студентом медичного факультету Віденського університету. Тут він відразу ж став членом Віденської «Січі», неодноразово виступав з рефератами і доповідями. Трішки забігаючи наперед зазначимо, що «Віденська Січ» проіснувала досить довго: з 1868 до 1947 року. Її останнього голову С. Накловича — тако-

го собі інтелектуального віденського Калнишевського — «совіти» вивезли до Сибіру (а куди ж іще — свідомий українець, та ще й посмів очолити патріотичну організацію!). Але за 179 років свого існування «січовики» встигли принести багато користі Україні. Їхня чисельність не була сталою, лише 27 чоловік під час заснування в 1868 році, зате в 1922-му чисельність зросла до 327! Так ось, Євген Озаркевич мав козацький характер, за спогадами І. Бондарука — був завжди діяльним, веселим, мав справжній дар розповідати цікаві, захоплюючі історії. Одним словом, у «Січі» був душою товариства.

Коли приїздив додому на літні канікули, то відразу збирав навколо себе гурт товаришів і знайомих. Дискусії точилися про мистецтво, завдання літератури, ставлення до природи (і тоді це вже було актуально!), молоді інтелектуали нерідко ходили в гори, проводили товариські вечірки. В одному з ранніх творів Ольги Кобилянської («Доля чи воля») знайшли відображення ті незабутні зустрічі з Євгеном Озаркевичем, Наталією Кобринською та Софією Окуневською. У 1888 році Євген Озаркевич одержав диплом доктора лікарських наук і впродовж трьох років проходив практику в клініках Відня, зокрема, у знаменитого професора хірургії Білльота. По-

тім працював повітовим лікарем у далекій Боснії — це було дуже вигідно в сенсі матеріальному, але дуже скоро молодий романтик затулював жив за рідним краєм і повернувся до Галичини. У квітні 1893 року газета «Діло» помістила теплу статтю про Озаркевича, — молодого фахівця ставили у приклад іншим лікарям-українцям, які, прирившись на чужині, не поспішали повертатися в рідні краї...

А якщо говорити про патріотичну діяльність юного Озаркевича, то вона могла б бути чудовим підтвердженням приказки: «І один у полі воїн...» У 1894 році він одержав призначення у Рожнятів, став там повітовим лікарем і водночас... єдиним українським інтелігентом на все містечко. Не про кар'єру і не про квартирне питання почав думати Євген Озаркевич, а відразу приступив до аналізу мовної ситуації: «Ціла руська справа стояла тут в руках москвофілів. Тимчасом Польща не дармувала і, крім

того, що містечко чисто руське, перевела в школі язык викладавий на польський...» Тож необхідно було протистояти, з одного боку, — колонізації, а з іншого, — агітації москвофілів. Принциповість і рішучість молодого лікаря просто вражають — він негайно пише листа послу Олександру Барвінському, коротко викладає суть справи і відразу пропонує конкретну кандидатуру на посаду місцевого вчителя. Саме рожицьківський міщанин Павло Гринішак, на його думку, є достатньо патріотичною фігурою. Ось так — вперто, послідовно, конкретними справами зміцнював Озаркевич українське середовище, і цей стиль роботи досі можна пропонувати як взірць для наслідування нинішнім просвітянам. Часом Євген відчував себе дуже самотнім, але вперто тягнув свого плуга, а за підтримкою і натхненням їздив до батьків у Болахів. Там часто можна було побачити Грушевсь-

високо оцінив українське дітище і подавав його за взірць словакам, болгарам і сербам.

У жовтні 1903 року у Львові була відкрита «Народна лікарня», директором якої, зрозуміло, став сам Євген Озаркевич — ініціатор створення. Думаю, що й тепер, через сто з лишком років, подібний крок мешканці Львова оцінили б дуже високо, принаймні вище, ніж в радянські часи, адже переваги безплатної медицини тепер очевидні, як ніколи. А тоді газети так роз'яснювали призначення лікарів: «для несення дарової лікарської помочі мешканцям Львова і цілої Галичини без різниці віросповідання і народності».

У 1911 році Євген Озаркевич видає «Порадник гігієнічно-лікарський», який згодом став настільною книгою в багатьох українських родин, що є найкращим доказом потреби та актуальності його праці. А в 1912 році виходить у світ перший

ся, трималося у спецфондах з позначенням: «Націоналістическая литература».

Чи не найактивніше 150 років з дня народження Євгена Озаркевича відзначали в Коломиї. Велике прикарпатське місто фактично виконувало всеукраїнську функцію, адже що важливу дату можна було б з розмахом відзначити і в Чернівцях, і у Львові, і в Києві, і ще в багатьох містах одночасно, бо доробок науковця належить всій Україні. Організатори свята це врахували і запросили до Коломиї гостей з Києва, Харкова, Одеси, Дніпропетровська, Полтави, Севастополя тощо. Додавала настроя чудова режисюра свята, в усьому відчувалася чиясь мудра рука. Скажімо, дніпропетровці представляли Національний історичний музей імені Д. Яворницького, бо саме козацька ідея свого часу невидимо поєднувала Галичину з Наддніпрянщиною. Принаймні, саме «Віденська Січ» дала Україні такого вче-

Учасники конференції

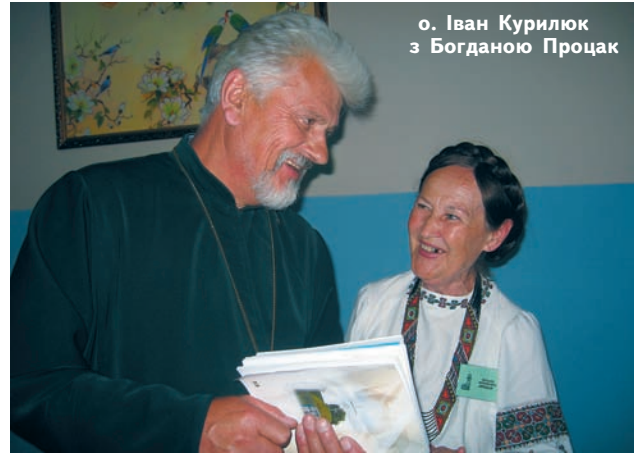

Гостей вітають коломийчани

Тетяна Селезньова (Харків)

Богдана Процак (Севастополь)

о. Іван Курлюк з Богданою Процак

Катерина Минакова (Дніпропетровськ)

науково-популярний журнал українською мовою — місячник «Здоров'я». Його девізом стали слова: «В здоровому тілі здорова душа, де сила — там воля витає!» Передплатників відразу було ніби й небагато — 400 чоловік, але це й немало, якщо врахувати, що всіх лікарів-українців в Австро-Угорщині тоді нараховувалося лише 144... «Здоров'я» читали вчителі, освічені селяни, передплачували приватні школи і гуртки. Озаркевич подавав багато інформації про діяльність медичної секції на Наддніпрянщині. Прагнув максимально поширити видання в Східній Україні.

Коли в 1911 році проводилася підготовка до першого Всеслов'янського з'їзду суспільного оздоровлення, що мав відбутися у Петербурзі, Євген Озаркевич виступив з пропозицією: виголошувати промови і читати реферати на всіх слов'янських мовах. А ще запропонував, щоб учасники з Галицької і Російської України виступали як одне ціле, становили єдину секцію. Голова підготовчого комітету В. Бехтерев що ідею підтримав, за що потім у Росії мав нападки з боку чорносотенців. Великодержавні «патріоти» боялися цієї своєрідної демонстрації української сили.

Євген Озаркевич дивився далеко вперед, адже як ніколи актуальними є його ідеї про створення в Карпатах так званих «кліматичних станцій», ефективного використання діючим членом НТШ, починає активну роботу над виданням «Лікарського збірника», який згодом розповсюджується однодумцями не лише в Галичині, але (всупереч заборонам царського уряду) потрапляє і в Східну Україну. Потрапив «збірник» і до бібліотек багатьох європейських держав. На III Чеському з'їзді лікарів редактор «Часопису чеських лікарів» доктор Семерод

ного і мислителя. Про це багато говорилося в неофіційній обстановці... На жаль, через хворобу фактично залишився «за кадром» доктор медичних наук, професор, член НТШ, професор Ярослава Ганіткевич зі Львова. Хоч саме він і був головним ідеологом міжрегіональної науково-практичної конференції: «Євген Озаркевич та його роль у формуванні національної самосвідомості українців, вихованні національної еліти, розвитку освіти, культури, медицини». Але значною мірою його ідею реалізували брати Іван і Микола Солоненки (громадська організація «Інститут розвитку громадянського суспільства»); багато зробили працівники управління культури і туризму Коломийської міської ради, а Коломийський медичний коледж імені Івана Франка у ті дні був ніби другим домом Євгена Озаркевича, його другими «Руськими Афінами»... Ну і, звичайно ж, не забули про свого великого земляка мешканці його рідного села Белелуї — прислали своїх представників. Важливо, що під час конференції з галичанами могли тісно контактувати гості з Південно-Східної України. Скажімо, добре відомо діячку з Севастополя Богдану Процак я сфотографував з такою ж подвижницею з Харкова, керівником громадської організації «Наш дім Мерофа» Тетяною Селезньовою та з парохом села Белелуя, настоятелем храму Успіння Пресвятої Богородиці отцем Іваном Курлюком. Дуже сподобалося в Коломиї Катерині Минаковій з Дніпропетровська, яка очолює відділ археології в місцевому музеї ім. Дмитра Яворницького. Хотілося б, щоб такі зустрічі відбувалися і в інших містах, причому, не раз на десятиріччя, а щороку — велична постать Євгена Озаркевича на це заслуговує.

Сергій ЛАЩЕНКО

МИСТЕЦТВО ЄДНАЄ НАРОДИ

Двадцять річниця Незалежності України. День народження Держави. До цієї події 8 Гарнізонний будинок офіцерів готувався заздалегідь. І ось цей день настав. Гарному піднесеному настрою перехожих біля будівлі Будинку офіцерів сприяв духовий оркестр Військ берегової оборони. Люди зупинялись, щоб послухати віртуозну гру оркестрантів, які виконували українські марші. А під польки, вальси, фокстрот дехто із сімферопольців навіть пустився в танок.

І ось гостинно відчинилися двері перед глядачами та відвідувачами. Спочатку люди потрапляли на виставку української вишивки, де неможливо було стримати емоції від побаченого. Адже який різнобарвний наш світ, такими були і вишивки. Гостей вражало, як можна хрестиком передати на полотні такі складні сюжети, візерунки, орнаменти. Майстрині

Світлана Лавренюк і Галина Дмитрієва, учениці Героя України Віри Роїк, із превеликим задоволенням розповідали про свої роботи. Вишивальницям було дуже приємно, що їхніми роботами зацікавилися військовослужбовці строкової служби. Вони були вражені, що хлопці так обізнані у вишивках і ставлять професійні запитання. А цікавитись було чим, адже вишивки майстринь майже кожного року беруть участь у виставках в різних містах України і Росії. Після побаченого та почутого не одна людина, напевно, візьметься вишивати. Приємно вже те, що у нашому багатонаціональному Криму з'являються на вулицях люди у вишиванках, поступово українські традиції, культура приходять на наш півострів. І можливо, в цьому є заслуга її майстринь-вишивальниць, які постійно проводять свої виставки та пропагують українську вишивку.

А ось і святковий концерт. Що-

року в цей день співає для України заслужений працівник культури АР Крим, лауреат премії АР Крим Орест Мартинів. І кожен його концерт неповторний. Цього разу він приготував 12 нових пісень, а також відбулася презентація нової пісні «Вперед, Україно» – на слова Петра Вольвача і музику Володимира Могильницького. Пісню сприйняли із захватом, можливо, саме на нашій сцені народився новий гімн незалежної України.

Цього року у концерті взяли участь багато молодих виконавців. Це і новостворені гурти 8 Гарнізонного будинку офіцерів – гурт «Джаліта», керівник Віктор Долманов, та гурт камерної музики «Чумацький шлях», керівник Володимир Кравцов, юні виконавиці – Олеся Онопрієнко та Аліна Семененко, скрипаль-віртуоз Заур Смаїлов та молодий соліст 8 Гарнізонного будинку офіцерів Віктор Долманов. Приємно вразив присутніх кримсь-

кий татарин Ахтем Алієв, який привітав усіх віршами кримськотатарською та українською мовами. Глядачі дякували артистам бурхливими оплесками. Адже пісні було підібрано на різні смаки і уподобання. Аплодували від душі всі – і молодь, і люди старшого покоління. Пісні звучали лише українською мовою і, можливо, саме це і було подарунком своїй країні. Слово, мелодія, краса, мистецтво об'єднували глядачів, мелодійна українська пісня огортала, пестила кожного і наповнювала груди почуттям національної гордості, відчуттям справжнього громадянина своєї держави. На дві години люди забули про негаразди, в них вселився оптимізм, вони повірили, що не так усе й погано у нашій державі, що будемо жити краще, якщо кожен докладе до цього зусиль. Зусиль у праці, в оновленні своєї сутності, у позитивному ставленні до оточуючих та у любові до ближнього.

Тетяна СЕМЕНОВА,
методист 8 гарнізонного будинку офіцерів
м. Сімферополь

ВІТАННЯ МИТЦЕВІ

Виконуючий обов'язки Постійного Представника Президента України в АР Крим Віктор Плакіда привітав керівника Кримського академічного російського драматичного театру Новікова Анатолія Григоровича з 55-річчям режисерської діяльності та 39-річчям незмінного керівництва театром.

У своєму привітанні Віктор Тарасович зазначив: «Ми знаємо Вас як обдарованого керівника і організатора, який по праву може пишатися багатим життєвим досвідом, духовним та інтелектуальним потенціалом, успіхами і досягненнями. Під Вашим керівництвом талановитий колектив Кримського академічного російського драматичного театру вже багато років дарує нам безцінну можливість побачити найкращі твори світового та вітчизняного театрального мистецтва, долоткнутися до витоків духовності і краси».

В. о. Постійного Представника Глави держави побажав митцеві невичерпної енергії та оптимізму, здоров'я і добра.

«У цей пам'ятний для Вас день від усього серця щиро зичу Вам, шановний Анатолію Григоровичу, достатку і благополуччя, творчого натхнення, здійснення планів і нових звершень в ім'я розвитку театрального мистецтва Автономної Республіки Крим та процвітання Української Держави!», - додав В. Плакіда.

Прес-служба Постійного Представника Президента України в АР Крим

ПОВІДОМЛЕННЯ

Отримувач платежу:
ДП «Газетно-журнальне видавництво»
р/р 37128003000584 в УДК м. Києва
МФО 820019, Код 16482679

П.І.Б. _____
Адреса доставки: індекс _____ м. _____
вул. _____ буд. № _____ кв. _____
домофон _____ тел. _____

Передплата на газету «Кримська світлиця»
на 2011 рік по місяцях (вартість передплати на 1 місяць – 7,00 грн)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Сума, грн

КАСИР

Платник (підпис) _____

КВИТАНЦІЯ

Отримувач платежу:
ДП «Газетно-журнальне видавництво»
р/р 37128003000584 в УДК м. Києва
МФО 820019, Код 16482679

П.І.Б. _____
Адреса доставки: індекс _____ м. _____
вул. _____ буд. № _____ кв. _____
домофон _____ тел. _____

Передплата на газету «Кримська світлиця»
на 2011 рік по місяцях (вартість передплати на 1 місяць – 7,00 грн)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Сума, грн

КАСИР

Платник (підпис) _____

ВІДРОДИМО ПІСЕННЕ СВЯТО!

РЕДАКЦІЯ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ» ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО ЧИТАЧІВ ІЗ ЗАКЛИКОМ – ДАВАЙТЕ ГУРТОМ ВІДРОДИМО ТРАДИЦІЙНІ ПІСЕННІ СВЯТА, ЯКІ ГАЗЕТА ПРОВІДИЛА КІЛЬКА РОКІВ ТОМУ. ПРОПОНУЄМО У ЖОВТНІ, НА ПОКРОВУ, ПОВТОРИТИ ФІНАЛЬНИЙ КОНКУРСНИЙ КОНЦЕРТ 2009 РОКУ, В ЯКОМУ БРАЛИ УЧАСТЬ САМІ ЧИТАЧІ. ПРОСИМО САМОДІЯЛЬНИХ АРТИСТІВ, ЯКІ ХОТІЛИ Б ЗНОВУ ВИСТУПИТИ НА ПІСЕННОМУ СВЯТІ, ПІДТВЕРДИТИ СВОЮ УЧАСТЬ У НЬОМУ.

ТЕЛЕФОНУЙТЕ: (0652) 51-13-24.

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Просимо вас посприяти у налагодженні інформаційно-популяризаторських осередків «Кримської світлиці» у Криму й усій Україні. Відгукніться, хто міг би допомогти в організації передплати і поширення газети на місцях, хто став би її позаштатним громадським кореспондентом і розповсюджувачем. Допоможіть українському просвітницькому друкованому Слову утвердитися в інформаційному просторі!
Телефонуйте: (0652) 51-13-24; (050) 957-84-40.

Нагадуємо читачам, що до кінця поточного року «Кримська світлиця» – у рахунок погашення боргу – надходитиме поштою на адреси передплатників, які з відомих причин не змогли отримувати газету у 2010 р. Через порушені договірні стосунки придбати «Світлицю» в кіосках «Союздруку» чи передплатити її на 2011 р. на пошті поки що не можна, але є вихід – передплата через бухгалтерію Газетно-журнального видавництва (див. опубліковану вище квитанцію). Для того, щоб передплатити газету «Кримська світлиця», необхідно: заповнити квитанцію, сплатити в будь-якому банку, надіслати копію оплаченої квитанції: поштою – 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; факсом – (044) 498-23-63, 498-23-64; електронною поштою – sydorenko.iryana@gmail.com

З усіх питань стосовно передплати звертайтеся до Ірини Сидоренко. Тел./факс: (044) 498-23-64.
НА 2012 РІК «КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ» ВЖЕ МОЖНА БУДЕ ЗВИЧНО ПЕРЕДПЛАТИТИ У ПОШТОВИХ ВІДДІЛЕННЯХ.
ПОТОЧНІ НОМЕРИ ГАЗЕТИ МОЖНА ОТРИМАТИ ТАКОЖ І В РЕДАКЦІЇ. КОНТАКТНІ ТЕЛЕФОНИ: (0652) 51-13-24, 51-13-25.

ЯКБИ Ж Я ЗНАВ!..

Інколи трапляється так, що у свої дитячі чи юнацькі роки ми не звертаємо належної уваги на той чи інший епізод у своєму житті. Але спливають роки і десятиліття, і одного разу виявляється, що в ті далекі роки, яких уже не повернеш, ми оминули той факт, який міг би пізніше мати цікаве і повчальне продовження. Доводиться лише жалкувати про те, що так трапилося, - чи то наша неувважність, чи то збіг обставин. Але змінити вже нічого не можна - маємо те, що маємо... Не оминула ця чаша і мене. І мені довелося недавно скуштувати гіркоту втрачених можливостей.

* * *

Було це у 1944 році. Хоч з того часу йде вже сьомий десяток літ, але тогочасні події добре пам'ятаються і зараз.

Наша сім'я воєнні роки провела у селі Станіславчику, що поблизу залізничної станції Жмеринка. Батьки мої - вчителі, тому і мешкали ми в квартирі, що була у шкільній будівлі.

Навесні 1944 року в нашому селі розмістилося два військових підрозділи - військово-поштова частина і військова цензура. Склад їх був переважно жіночий, лише караульну і господарську службу несли чоловіки, як правило, шойно виписані зі шпиталів.

Станіславчик - село велике, мало три шкільні приміщення. В одно-

му з них ми вчилися (я ходив до восьмого класу), два інших займали військові.

Спочатку листи з фронту і на фронт проходили сортування, а потім їх переглядали військові цензори. Для транспортування листів з частини до частини були виділені конячка і візок-платформа, на якій встановлювалось з десяток скриньок із солдатськими «трикутниками».

Керував тим «господарством» молоденький солдатик, який прибув зі шпиталю. На його гімнастерці було три нашивки за поранення і орден Червоної Зірки. От він, як човник, з ранку і до ночі, за будь-якої погоди снував між двома шкільними приміщеннями, - а це з кілометр відстані, відвозячи і привозячи солдатські листи.

Я познайомився з солдатом, якого звали Віктор. А мама, жалюючи юнака, інколи пригощала його борщем чи ще чимось. Віктор був скромним і працюючим юнаком, мовчазним і заглибленим у свої думки... Примітив я, що серед кількох дівчат-військових «кинув оком» він на одну - звали її Марія.

Так минув рік, а потім настав переможний травень 1945 року...

За кілька місяців, як закінчилася війна, поштову частину розформували, а військовослужбовців демобілізували. Віктор і Марія перед від'їздом завітали у місцевий ра-

йонний ЗАГС і оформили свої стосунки. І разом поїхали на схід, куди їх переїхали на Урал. Мама і я побажали їм доброї дороги і сімейного щастя. На цьому й скінчилося наше знайомство...

* * *

Звичайний для того часу сюжет. Але сьогодні пригадалось усе це ось чому.

Перебираючи свіжі газети, я звернув увагу на публікацію «Сибірський поклін України» в газеті «Україна молода». Її автор Віктор Мельник - журналіст з Вінниці. Йшлося в його матеріалі про Віктора Астаф'єва - відомого російського письменника з українським родовим корінням, який 65 років тому воював на українській землі з німецькими фашистами.

Я спокійно розпочав читати публікацію. Але ось мене наче електроштурмом ударило. Чому? Ви зрозумієте самі, якщо разом зі мною перечитаєте ось ці кілька газетних абзаців.

«...У вересні 1944-го відразу за польським кордоном війна для Віктора Астаф'єва закінчилась: важке поранення, лікування в госпіталях, а відтак медичний висновок про непридатність до строювої служби.

Він прибуває до Вінниці на пересилку, як пізніше опише в повісті «Зорепад»...

Військово-поштова частина, до якої направили солдата, квартирувала в селі Станіславчику під Жмеринкою. Невелике село відіграло у долі юнака величезну

Віктор Астаф'єв з дружиною Марією Семенівною

роль: він зустрів тут жінку, з якою мав прожити все життя.

У Станіславчику займалися не тільки пересилкою та сортуванням кореспонденції. Спеціальний підрозділ стежив за тим, щоб не розголошувалися небажані відомості, тому всі листи підлягали цензурі. До пізньої ночі при тьмяному світлі каганців вчитувалися у нерівний почерк на трикутниках молоді жінки, а серед них - уродженка Уралу Марія Корякіна. Вона не могла не звернути уваги на молоденького солдата з рідкісним на ту

пору бойовим орденом, що став привозити короби з поштою...»

Пізніше Вінниці, Жмеринка, Станіславчик, чудова природа Поділля, шедри на доброту подольнян залишають помітний слід у творах Віктора Астаф'єва і Марії Астаф'євої-Корякіної, яка, як і її чоловік, стала відомою письменницею, автором шістнадцяти прозових книжок. В одній з них, «Знак життя», вона з документальною точністю розповіла про те, як зустріла у Станіславчику свого судженого, як проводила з ним ночі на місткові над ставком, як розглядаючи відображення місяця у воді, молодята читали одне одному вірші напам'ять, а Віктор тихо співав російських пісень.

Той місток у Станіславчику був традиційним місцем молодіжних зустрічей. Часто і ми, старшокласники, що вже парубкували, приходили сюди зі своїми подругами. То, може, і ми тут з Віктором були в один і той самий час в одній і тій самій ролі?..

Якби ж я знав тоді, у 1944 році, з якою людиною звела мене доля! Та, напевно, і сам солдат Віктор Астаф'єв не здогадувався, що стане відомим письменником, головним творчим принципом якого буде: казати людям правду про минулу війну. Ось чому до останніх днів свого життя Віктор Астаф'єв був у своїй країні незручним для влади письменником. Але це вже тема іншої публікації...

Павло МАЗУР, учитель
м. Маріуполь

ДЕВ'ЯТЬ ЛИСТІВ НАПИСАВ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАК НА РІВНЕНЩИНУ

Великий француз Оноре де Бальзак відомий як один із найпродуктивніших світових прозаїків. Надбанням людства також стала історія зворушливого його кохання до польської графині Евеліни Ганської, яка жила в селищі Верхівня (нині Ружинський район Житомирської області). Аби дістатися неї, у 1847-1849 роках класик декілька разів долав австро-угорсько-російський кордон у містечку Радзивилів (нині Радивилів) сучасної Рівненщини. Свідчення про це містяться у листах Бальзака до начальника місцевої митниці Павла Францовича Гаккеля. Завдяки їм ми маємо змогу побачити генія у дещо несподіваному ракурсі: як законослухняного громадянина і господарника, відповідальну людину, широкого товариша.

Листи письменника переклав рівненський дослідник і літератор Володимир Яшук. Про цю роботу веде із ним розмову кореспондент УКРІНФОРМУ.

- Як Ви довідалися про ці листи видатного француза?

- Бальзакознавці зафіксували такий факт: відомий колекціонер автографів Бальзака Шпільберк де Лованжоль наприкінці XIX століття звернувся до сина Гаккеля - голови кавказького цензурного комітету Михайла Гаккеля, котрий мешкав на той час у Тифлісі, - з проханням надіслати йому всі дев'ять листів, написаних романістом до його батька. 22 жовтня 1891 року син відправив їх адресату. Через кілька десятиліть вони з'явилися у французькому виданні, а згодом частина їх була опублікована в «Літературному насліду» (Т. 31-32. - М., 1937. - С. 337-344). Спочатку я перекладав листи з російської, а згодом скористався і надрукованими мовою оригіналу у паризькому виданні, яке допоміг одержати виходець з Радивилова Дмитро Екчинський, котрий проживав у Франції, але неодноразово приїздив на свою батьківщину.

Французьке джерело дозволило мені точно відтворити жвавий епістолярний стиль великого письменника.

- Кожен лист Бальзака до Гаккеля - це наростання у геометричній прогресії приязні та поваги до царського чиновника...

- Справді так. Про цього прикордонного службовця Бальзак дізнався ще у Парижі перед від'їздом до Росії, коли відвідав російського повіреного в справах М. Д. Кисельова, від якого й одержав рекомендаційну записку до начальника радзивилівського митного округу - полковника Гаккеля. Саме він був найвищою посадовою особою на західній митній посаді Російської імперії.

- Як склалися його стосунки з Бальзаком?

- Чиновник був попереджений про приїзд письменника, тому останнього тут зустріли з почестями. І не тільки тому, що так велів протокол. Гаккель та його дружина були високоосвіченими людьми, знали кілька європейських мов і були знайомі із творчістю автора «Людської комедії». Як свідчать листи, з першої зустрічі між ними зав'язалися приятельські стосунки.

Декілька разів перетинав кордон у цьому місці Бальзак. І завжди після того надсилав добродійному офіцеру листи із вдячністю за гостинність і допомогу у подоланні формальностей, пов'язаних з подорожжю. Гаккель, судячи за відгуками Бальзака, виконував його доручення з великим старанням. «Бабу у Вашій особі не начальника прикордонної сторожі, а доброго і відмінного друга», - зазначає Бальзак у листі, датованому січнем 1847 року.

- Очевидно ж, саме тому й наважується Бальзак просити в начальника допомоги у, здавалось б, дрібницях...

- Авжеж. Для Бальзака, який не знав митних правил загадкової і незрозумілої для нього країни, Гаккель був доброю знахідкою. Письменник у листах просив його щоразу звертати увагу на багаж, аби нічого не пропало. Він наголошує, що надіслав певні свої твори - частини «Людської комедії», адресовані або йому, або російському консулу в Бродях Едуарду Краузе. Знаючи високі літературні смаки пані Гаккель, Бальзак пише: «Боюся, як би пані Гаккель не розцінила «Людської комедії» як грубий шарж».

Пишучи із Верхівні, особливо хвилювався він за книжку «Споруди»,

яка потрібна була для майстрів у Верхівні, аби за її рецептами приготувати розчини та бетони, що мали зміцнити стовкові укріплення у маєтку Ганської.

- Хіба такі зацікавлення були властиві цьому майстру пера?

- До речі, як не дивно, але у Верхівні Бальзак поринає у господарські клопоти. Свідченням цього є його лист до Гаккеля у Радзивилів, у якому йдеться про те, що з Франції незабаром надійде на митницю велика посилка, в якій будуть ...щипці та камін. «Мені послали цукерки разом з книжками і вклади пару щипців, зажаданих мною як зразок, аби наладити в Росії (в листах Бальзак ніде не вживав назву Україна - авт.) це виробництво. Справді, цей предмет тут настільки в занедбанні, що я не зміг знайти його ніде. Ремісники, незважаючи на всі мої пояснення, навіть не збагнуть, що це таке. У Росії немає камінів, а тому, ймовірно, немає митної заборони на цей цілком незнайомий прилад. Ось чому я вважав за обов'язок доставити Вам взірць».

Можливо, я помиляюсь, але розраховую на Вашу доброту й сподіваюся, що ввезення у Росію цієї дивовижі не буде заборонено».

- Які обставини змусили Бальзака запитувати Гаккеля в одному з листів про митний збір на скрипку?

- Справа у тому, що письменник хотів зробити подарунок у Верхівні для місцевих музикантів. Тому й запитує у свого високопоставленого друга: «Чи обкладають у вас митним збором скрипки? Я чекаю на прибуття двох-трьох скрипок...

Чи візьмуть із мене за право ввозу? Як чинять у вас із королевою інструментів?»

У всіх цих митно-кордонних справах, як підтверджують листи, важливу роль відіграло і представництво «Дому Гальперіних» у тодішньому сусідньому з Радзивиловом австро-угорському місті Броди. Бальзак не раз повідомляв Гаккеля, що «Дім» оплатить певні митні збори.

Бальзак також просив Гаккеля проконтролювати проходження посилок, що були адресовані французу. І за це теж уклінно дякував. «Прелюб'язний і ласкавий п. Гаккель, складаю вам тисячу подяк за вашу доброту і запевняю вас, що вона принесла свої плоди: мої речі зі мною, особливих пошкоджень немає, - писав він із Верхівні 6 грудня 1848 року. - Тільки лампа зовсім розбита, але я випишу іншу і виклопочу у міністра дозвіл на ввезення. Я отримав лист від мого видавця з повідомленням, що вам надісланий на адресу п. Краузе в Бродях примірник мого Повного зібрання творів, який я прошу вашу дружину прийняти. Посилка перебуває в дорозі. У ній є, крім того, наукова праця і дві книжки для мене, які я просив би опломбувати для цензури в Києві і при нагоді відіслати мені. Я вважатиму за щасття першого ж разу, коли буду проїздом у Радзивиліві, зробити на кожній книжці невеличку згадку про підношення; то авторський привілей, і мені хотілося б

скористатися ним у цьому разі.

Передайте, будь ласка, моє глибоке пошанування вашій дружині, нагадайте про мене панночкам і прийміть висловлення сердечної поваги, з якими я маю за честь бути (вашим) н(айнижчим) і п(окірним) (лугою)».

- Зупинка у Гаккеля після важких подорожей була справді рятівною для Бальзака, чи не так?

- Безумовно. Хоч як би він не натерпівся, їдучи з Парижа на Схід, тут забував про свої муки. Перебування у Гаккеля вселяло йому душевну рівновагу й полегшувало стан непевності та тривоги, у якому він перебував, коли наближався до своєї «Північної зірки» - так називав прекрасну Евеліну. В одному з листів він відкрився Гаккелю, сказавши, що ця нова для нього земля - це його кохана, а Франція - законна дружина. «За прикладом багатьох чоловіків, я частіше буватиму в коханої, аніж у дружини».

- Що сьогодні у Радивиліві нагадує про Оноре де Бальзака?

- Тут з'вилася нова вулиця, яка носить його ім'я, - шойно на ній зведено два будинки. У місцевому музеї теж є згадка про перебування письменника у краї.

Сьогодні ніхто не може точно вказати, де стояв прикордонний стовп, повз якого гуркотів диліжанс зі знаменитим пасажиром. Про колишню межу нагадує лише назва одного із тутешніх сіл - Митниці.

Віктор МАЗАНІЙ

м. Рівне

Маєток польської графині Евеліни Ганської в селищі Верхівня (нині Ружинський район Житомирської області), де бував Оноре де Бальзак

Іван Карпович Мельников народився в 1927 році на Вінниччині. Письменник, журналіст, людина, яка вважає своїм обов'язком розповісти молоді правду про Велику Вітчизняну війну, про юних героїв тих років (серед них був і сам автор, який знає війну не з чуток) та про їхні подвиги.

А про ту роботу, яка була його професією, знає небагато хто. А між іншим, цій професії (медицині) він присвятив більше тридцяти років свого життя.

Іван Карпович належить до того покоління, яке восени 1944 року було останнім призовним віком та пішло на фронт. Взявши участь у розгромі фашистської Німеччини, його ровесники разом з іншими фронтовиками були перекинуті на Далекий Схід на війну проти імперіалістичної Японії. У складі Тихоокеанського флоту молодий моряк Ваня Мельников брав участь у боях з японськими самураями, а потім сім років служив на флоті, чекаючи, коли підростуть хлопчики призовного віку.

Свою творчу діяльність письменник розпочав ще в 1948 році в Тихоокеанській газеті «Боевая вахта», де друкувалися його вірші, нариси, оповідання про моряків-однопольчан. Справжній талант молодого письменника розкрився в Криму, куди після демобілізації він прибув на будівництво Північно-Кримського каналу.

Іван Карпович - автор 28 книг про юних героїв Великої Вітчизняної війни, заслужений працівник культури Криму, лауреат премії Автономної Республіки Крим...

Сьогодні ми пропонуємо увазі читачів оповідання про юну героїню Леру Соколову з книги І. Мельникова «Ім не вручали повісток...». На жаль, Калерії Петрівни Соколової-Олькіної - «Лери-артилеристки» - сьогодні уже з нами немає, як і багатьох із тих, хто, не жалюючи власного життя, наближав час Великої Перемоги, кладучи на вівтар Вітчизни свої юні життя. Своєю свободою, своїм сьогоднішнім щастям жити під мирним небом ми зобов'язані кожному герою книг, правдиво і талановито написаних письменником-фронтовиком...

Узбіччям ґрунтової дороги перевальцем прошкували до річки Кропивки гуси. Дівчинка років чотирнадцяти з двома тугми кісками і гострим поглядом сірих очей розмахувала лозиною, підганяючи перістий табун до річки. Гусак на ймення Робінзон погрозило шипів і, вигинаючи шию, намагався ушпунти юну хазяйку за поділ оранжевої суєнки.

— Гиля, Робінзоне, гиля! — крикнула дівчинка і легенько стьобнула його по хвосту. Робінзон розчепив крила і, зробивши по стежці коротку пробіжку, злетів над землею. Наполохавшись, залопотіли крилами гуски і, голосно гелгочучи, здійнялися вгору, слідом за гусаком, зметнувши навколо клуби куряви.

— А щоб вас! — сердито вигукнула дівчинка, затуляючи долонями очі, але відразу ж опустила руки, напружила слух і, примруживши ледь розквісі очі, почала вдвлятися в блакить неба.

П'ять «юнкерсів» і три «месершмітти» летіли на схід. Від їхнього важкого гулу здригалися приземкуваті хати селища Алтухова.

— Лягай, Леро! Лягай! — закричала подруга Зоя, збігаючи з пагорбка.

Вона повалила її на землю і притисла до пенька зрізаної тополі, та Лера вивернулася, вискочила на пенек і, сердито тупнувши каблучками стареньких черевиків, що-сили загукала:

— А я зовсім не боюся тебе, клятий фашисте, не боюся! Щоб тобі не долетіти... Щоб тебе... носом у болото, у болото...

— Це вони, напевне, на Москву, — труснувши білявими кучериками, сумно сказала Зоя.

Обтрусивши широку синю спідничку, вона стала поруч з Лерою... Страх, що зараз скидастимуть бомби на їхнє селище, поступово танув, і, винувато дивлячись в очі подруги, Зоя плутано заговорила, ніби виправдовувалась:

— Щодня літають. Ось так, серед білого дня: покружляють над селом — і туди, на схід... І Київ також кожного дня бомблять!

Від їхнього селища до Києва було чотириста кілометрів, і Лера ніколи не була в столиці України. Але з перших днів війни вона часто чула по радіо, що фашисти бомблять Київ.

На захист української столиці пішли всі п'ятеро її старших братів і сестра Ганя. Вчора вона одержала листа від неї. Сестра повідомляла, що живе у Києві і працює хірургом у польовому госпіталі поблизу міста.

І ось Київ бомблять. Щодня... Що робити, щоб фашистські літаки перестали бомбити Київ, щоб не завдали зла братам і сестрі.

— Може, не долетять, може, зіб'ють їх по дорозі наші зенітники, — знову заговорила Зоя, намагаючись заспокоїти подругу. Лера хотіла відповісти їй, погодитись, що, мовляв, зіб'ють, обов'язково зіб'ють! Та Зоя враз вигукнула, вказуючи на гурт людей на пристанційній площі: — Глянь! Військова вантажівка приїхала. Певно, з фронту.

Подруги помчали до залізничної станції. Молоденький лейтенант, тримаючи в руках зелений кашкет, закінчував свій виступ:

— ...Фронту потрібна ваша допомога, товариші! Без цих окопів важко доведеться Червоній Армії стримувати натиск ворога. Гарний окоп — фортеця солдата! З вашою допомогою ми побудуємо ці фортеці.

Усіх, хто записався, прощу за годину зібратися на цій площі, і ми поїдемо в район Києва на будівництво оборонної лінії.

Дівчатка протиснулися до ганку станції і опинилися біля столика, коли лейтенант уже збирав свої папери.

— Зачекайте! — Лера поклати долоню на

один з аркушів. — Мене теж запишіть. Прізвище моє — Соколова.

— А скільки Соколовій буде наступного літа? — жартома запитав лейтенант, ковзнувши поглядом по ставній постаті дівчинки.

— До чого тут роки? Я ж не на фронт, а будувати фортецю солдатам. Копати землю умію. Бачили б, який у нас город, увесь скопала.

— Та не слухайте її! — раптом вигукнула Зоя. — Вона ще семикласниця.

— Чого ти лізеш? — розсердилася Лера. — Заступниця не наймала...

— Та я ж... як краще, — розгублено мовила Зоя.

— Не треба мені твоє «краще»!

— Ну, ну! Не сваріться, — втрутився в суперечку лейтенант. І, звертаючись до Лери, сказав: — Ось що, Соколова, запитай дозволу у мами, і коли вона відпустить, тоді й приходить сюди.

Лера бігла додому, не зупиняючись й на мить, і ще з порогу випалила, не передих-

ланцюгом прямо на окопи — на неї! Та це ж гітлерівці! «Значить... значить, вони вже обійшли наших!» — як блискавка сійнула жахлива думка, від якої перехопило подих. — Що ж тепер робити? Куди, в який бік бігти? Дівчинка квапливо переповзла в сусідній окоп до Гані Кузнецової, про яку знала лише, що вона десятикласниця з Воронежа.

— Що робитимемо, Ганю? — запитала Лера так тихо, що майже не почула власного голосу. Та знизала плечима.

— Може, он туди, в кукурудзяне поле? Бачиш, за ним ліс, там і заховаємось.

— Давай, тільки тихо і швидко, — погодились Ганя. — Поки фашисти підійдуть ближче, ми повинні успіти доповзти до поля.

Сонце вже ховалося за лісом, освітлюючи останніми променями верхівки дерев, а дівчата все ще не могли вибратися з кукурудзяного поля, якому, здавалося, немає кінця-краю. Страшенно хотілося пити, хоча б ковток води, щоб змочити пошерхлі губи,

ЛЕРА — АРТИЛЕРИСТ

нувши: — Пусті, мамочко! Пусті копати окопи під Києвом. Я там Ганю знайду!

Важкою була розмова. Мама плакала: «Шестеро пішло проти фашиста, і ти туди ж!» Вона ходила по кімнаті, зчорніла від горя, посивіла за цей місяць війни, повторюючи: «Не пушу!», а сама... квапливо збирала вузлик з харчами, бо знала — не вдержати вдома і найменшу. Та чи обійде лихо їхню хату, коли з шести дітей, що пішли на фронт, — чотири комуністи і двоє комсомольців? І Лера туди ж... То що буде з Лерою, якщо фашисти увійдуть в Алтухово? А в

Києві — Ганя. Вона зуміє подбати про сестричку. Може, влаштує санітаркою в госпіталі чи ще кимось... Так думала згорьована літня жінка, мати шістьох дітей, не видаючи про те, що проводжає на фронт сьомого бійця.

...Окоп Лера копала старанно, підчищала кожну стінку, щоб була зручною ця фортеця для солдата. Тільки один раз, відірвавшись від роботи, вона глянула на широкий розлив Дніпра. Як же гарно! Срібне дзеркало ріки лежало в золотій оправі піщаного берега, відбиваючи сонячні промені. Згадалось: «Чуден Днепр при тихій погоді...» Їй захотілося повторити ці слова ще раз, але вже голосно, так, щоб їх почули усі жінки, які копали окопи поблизу. Та нараз долинуло близьке й густе ревіння моторів, яке нібито напливало з усіх боків. І ось уже перший бомбардувальник круто пірнув униз, сповнюючи все довкола наростаючим витьям. За ним пішов у піке другий, третій бомбовоз... Вмить змішалось все в один суцільний гул: крики жінок, ревіння моторів, пронизливе витья осколків. Закипіла, завирувала вода в Дніпрі, раз у раз здіймаючись у небо чорними фонтанами.

Лера впала на дно свого окопу. Бомби вибухали зовсім близько. Її присипало землею, шебеном, якимось обгорілим корінням, але вона не підводилась, а ще сильніше втискувалася в дно окопу, затулюючи руками вуха, щоб не чути неймовірного гуркоту, від якого паморочилося в голові. Нарешті він почав стихати, а за кілька хвилин стало тихо. Лера підвелася, вглянула з окопу. Кризь осідаючу куряву побачила дим над воронками, засипані дрібним земляним кришвом і пилюкою листя кушів і дерев... Та раптом її погляд зупинився на солдатах, що йшли

змити цей уїдливиий гіркуватий присмак полину.

...Знесилені, вони скотилися в якийсь рів і завмерли від несподіванки: за кілька кроків від них солдати з зірочками на пілотах розвертали гармату в бік Дніпра.

— Наші! — прошепотіла Лера. Їх відразу ж помітили червоноармійці.

— А ось і підкріплення, командире! — посміхаючись мовив сміялий артилерист сержанту, вказуючи на дівчаток.

Сержант не став з'ясовувати, хто вони і звідки, а лише запитав:

— Перев'язувати умієте? Нам потрібні санітари.

— Звичайно, уміємо! — відповіла за обох Лера. — У школі навчалися. Тільки дайте спершу води, хоч трохи.

З усіх боків до дівчаток простягнулися руки з баклажками води. Пили вони жадібно, великими ковтками. Ой, яка ж була смачна дніпровська вода! Здавалося, зроду такої не пили.

У санітарах Лера пробула всього дві години. Під час чергового ворожого нальоту осколком бомби вбило зв'язківця. Дівчинці довелося стати біля телефону, щоб передавати гарматній обслузі накази комбата.

У короткі години затишшя Лера сідала на дно окопу, клала на коліна натруджені руки, заплющувала очі і сиділа мовчки, не в змозі навіть поворухнутися. Отак сидітиме, ніщо не примусить її підвестися на ноги, які гудуть від утоми. Та лунала команда «Гармати до бою!», і вона схоплювалася, стискала трубку телефону... Минула тривожна ніч, навряд чи зміг хто заснути. А вранці гарматна обслуга знову поріділа, троє фашистських мотоциклістів на повному ходу промчали мимо їх гармати, обстрілявши обслугу з кулеметів. Загинув зарядник.

— Доведеться тобі, дівчинко, допомогти нам, — сказав сержант Іван Хворостян, — зарядником тобі не впоратися, звісно, а от навідником зможеш бути.

— Чи ж зумію? — розгубилася Лера. — Я ж гармату бачу вперше...

— Та тут все просто! Дивитися треба в окуляр — ось він, одноокий бінокль, бачиш? А руку держи на рукоятці наводки. Зрозуміло? Головне, щоб на перехресненні ризок був фашист, або сам, або його танк.

Колишній зв'язківець став на місце зарядника, а Лера припала до окуляра, старанно ловлячи ціль на перехресненні ризок.

У перші дні вона заплющувала очі після кожного пострілу. Та невдовзі звикла, посміливішала, з'явилася впевненість у собі, і вона навіть голосно вигукнула «Єсть!», коли снаряд влучав у ціль, розкидавши гурт фашистів чи перекинувши їхній бронетранспор-

тер. Сержант був задоволений своїм навідником. «Хоч і дівчисько, а метикує», — думав він співчутливо.

Так, разом з артилеристами, у своєму домашньому одязі, ще не зарахована до жодного армійського підрозділу, йшла фронтовими дорогами чотирнадцятирічна дівчинка — Лера Соколова. Йшла з бойовими друзями по тилах ворога, розриваючи кільце оточення...

З оточення виїшли вони в районі Смоленська і відразу ж вступили в бій. Саме тут, поблизу Смоленська, Лера стала повноправним солдатом — бойовим номером артилерійської обслуги окремого артполку 16-ї армії. Тут одержала новеньку армійську форму. Сюди, після довгих пошуків адреси польової пошти, яку встигла повідомити сестрі Лера, надійшов і перший лист від Гані.

«Я побувала в одному партизанському загоні, викликали мене туди як лікаря, — писала сестра. — І там — радість яка! — я побачила маму! Як матір синів-комуністів гітлерівці катували її, а потім відправили в концтабір Майданек. Партизани напали на поїзд і визволили в'язнів, а серед них і нашу маму... Змучена, але жива і горда стояла переді мною наша мама...»

Лера кілька разів перечитувала ці рядки, крадькома витираючи сльози. «Це вони і за мене тебе, мамо».

Пролунав сигнал тривоги, і Лера, сховавши листа, поспішила до гармати.

— Батарея... до бою! — почула вона команду сержанта Хворостяна. — Бронейним... заряджай!

Ніколи так уважно не ловила Лера на приціл фашистський танк, як тут, на Смоленській дорозі, по якій гітлерівці рвалися до Москви.

— Не пройдеш, гад! Не пройдеш! — шепотіла дівчинка, утримуючи перехреснення ризок на нижній частині башти. Ворожа танкова гармата швидко поверталася в бік батареї...

Постріли прогрімали майже одночасно. Від яскравого спалаху Лера заплющила очі і схилилася до броньованого щитка. По металу забарабанили, заскреготали осколки, і дівчинка відчула сильний біль у стегні. Однак втрималась на ногах і закричала «Ура!», коли побачила палаючий танк.

Сержант підняв догори великий палець, мовляв, молодеш, Соколова, так держати! Та помітивши, як зблідла Лера, метнувся до неї. Вона впала на руки командирів і втратила свідомість...

Місяців зо три юнармієць Соколова лежала у тиловому госпіталі. Кілька разів її оперували, виймали осколки, але один осколок так і залишився назавжди в нозі.

Ой і важко було довести лікарям, що вона вже не маленька, он в яких побувала боях! А зараз, коли наші перейшли в наступ і розгромили гітлерівців під Москвою, коли артилерія — «бог війни» — наводить страх на ворога, коли лунає слава про мільярд радянської артилерії, — їй забороняють бути серед своїх артилеристів! Це ж несправедливо!

— До того ж... до того ж мені, власне, нікуди їхати, — вперто повторювала Лера на комісії. — Моя Брянщина ще не визволена, вона ж під фашистами. Визволимо Алтухово — тоді комісуйте. А зараз пустіть на фронт, ким завгодно, хоч санітаром. Адже я поки тут лікувалася, курси санінструкторів закінчила.

— Все ж таки ти ще маленька, — не погоджувався голова медичної комісії.

— А я, між іншим, фашистський танк підбила, і горів він по-справжньому. Йому однаково, хто його підбив — маленький чи дорослий — горів і край...

Багато інших прикладів наводила Лера, відстоюючи своє право бути в рядах фронтовиків. І... поступилися лікарі, дозволили повернутися на фронт.

(Закінчення буде.)

БУЛА ТАКА РЕСПУБЛІКА - ОЛЕВСЬКА...

Цього року в Україні вперше урочисто відзначали 70-ту річницю легендарної Олевської республіки, що була початком відродження незалежної Української Держави - УНР.

Основоположник Олевської республіки Тарас Бульба Боровець у 1931-1932 роках створив підпільну організацію Українське національне відродження, за діяльність якої потрапив до польського концтабору «Берега Картузька». Влітку 1941 року, виконуючи Указ Президента УНР в екзилі Андрія Лівичького, створює Українську повстанську армію «Поліська Січ». У серпні 1941 року 10-тисячна армія повстанців разом з 5-тисячним військом «Білоруської самооборони» в ході багатьох успішних воєнних операцій звільняє від радянських окупантів усю поліську котловину. 21 серпня стародавнє невеличке місто Олевськ стає столицею демократичної Української Держави. На території величезного трикутника Слуцьк - Гомель - Житомир майже півроку не в змозі був потрапити жоден окупант, в яку б він уніформу не був зодягнутий.

Керівництво Олевської республіки на чолі з Тарасом Бульбою Боровцем негайно приступило до створення держави - незалежної України. Вже у перші дні свого існування республіка мала свою територію, своє військо, міліцію, суди, відновила українську церкву, школу, театри, хори. У кожному районі створюються товариства, починають виходити газети, встановлюється телефонний зв'язок, електростанції, відбудовуються фабрики, заводи. Усі вулиці Олевська за кілька днів переіменуються іменами українських діячів. До речі, і зараз, на 20-му році Незалежності, в Олевську немає вулиці

на ім'я Тараса Бульби Боровця, зате є вулиці імені Щорса, Чапаєва та інших московських діячів. Хочеться запитати, від кого незалежна Україна?

У листопаді 1943 року, передбачаючи невдовзі крах нацистів, Тарас Боровець їде в Берлін з надією, що вдасться домовитися, щоб припинили війну проти українського народу і не заважали українцям створювати власну державу. Одним із завдань візиту була також спроба звільнити з концтабору Степана Бандеру. Але німці на переговори не погодились. Тарас Бульба Боровець був арештований і кинутий у камеру № 77 концтабору Заксенхаузен, де поряд у камері № 73 відбував ув'язнення Степан Бандера.

Минуло 70 років. 21 серпня Олевщина вперше завдяки ВО «Свобода» масштабно відзначила роковини Олевської республіки та УПА «Поліська Січ». До визначної дати у центрі Олевська встановлено пам'ятний знак. На урочистостях було багато гостей з Житомирської та Рівненської областей. Пам'ятний знак відкрили голова ВО «Свобода» Олег Тягнибок та мер Олевська Анатолій Повар. Прозвучав Гімн України, на майдані зібралось близько тисячі представників різних українських політичних та громадських організацій. Поряд з державними гордо майорили прапори ВО «Свободи», Української народної партії, Конгресу українських націоналістів, козацького товариства «Поліська Січ».

Освячення провів ієрей Свято-Миколаївської церкви о. Сергій. Було, як зазвичай, багато виступаючих, але їхні виступи не були схожі, бо кожен був по-своєму оригінальним, мав змістовну інформацію. Яскравими, насиченими життєвою енергією боротьби були виступи голови Житомирської обласної організації ВО «Свобода» Сидора Кізана, очільника Житомирського братства ОУН-УПА Михайла Кота, отамана крайового козацького товариства «Поліська Січ» Анатолія Шевчука, голови Новгород-Волинської організації УНП Романа Курilenка.

Перед присутніми також виступили Назар Волощук, бандурист із Рівного Олександр Задорожний, гітарист, керівник Дубровицької районної організації ВО «Свобода», рівненський та житомирський хори, дитячий патріотично-спортивний гурт БДТ м. Червоноармійська Житомирської області. Дуже гучно стріляла козацька гармата, танцювали гопак. Було справжнє свято свободи українського народу!

Анатолій
МАРКЕВИЧ-САЙЧУК
м. Олевськ

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

ВЕРЕСЕНЬ 11

1864 р. — народився Павло Грабовський, український поет-лірик, публіцист, перекладач, яскравий представник української інтелігенції, яка в умовах самодержавної Російської імперії вела боротьбу за національну волю України, тісно пов'язувала з рухом за соціальне визволення. Створив привабливий образ ліричного героя — борця за утвердження справедливого суспільно-політичного ладу. Автор перекладів світової поезії.

Павло
Грабовський

генерал-полковник Армії УНР.

1952 р. — Микола Гнатюк, український естрадний співак.

15

Померли:

1907 р. — Іван Карпенко-Карий, український письменник, драматург, ерудит, брат Миколи Садовського та Панаса

Саксаганського.

1923 р. — Степан Тисовський, отаман УГА, редактор журналу «Молоде Життя», член проводу Українського пласту.

16

1914 р. — 2500 січових стрільців українського добровольчого легіону в

складі австро-угорської армії присягнули на вірність боротьбі за визволення України.

17

1919 р. — оприлюднено відозву головного отамана військ УНР Симона Петлюри до населення соборної України з викладом основних положень програми уряду УНР.

1889 р. — у Чернівцях розпочався I Республіканський фестиваль української пісні «Червона рута».

Народився: 1864 р. — Михайло Коцюбинський, український письменник, класик української літератури, громадський діяч, голова Прогресу в Чернігові,

Іван
Карпенко-Карий

один з організаторів Братства тарасівців.

Помер:

2008 р. — Ренат Польовий, видатний інженер-винахідник, дослідник Кубані і кобзарства, меценат.

18

1858 р. — народився Адріан Кашенко, український письменник, автор численних прозових творів про вікопомну героїку Запорозької Січі.

1929 р. — на Запорізькому заводі «Комунар» випущений перший український комбайн.

1965 р. — острів Хортиця у Запоріжжі оголошений державним заповідником.

19

1991 р. — у Києві відновлена діяльність Києво-Могилянської академії.

20

1648 р. — Богдан Хмельницький розбив польську армію в битві під Пилявцями.

1919 р. — Нестор Махно уклав договір з Директорією про спіль-

ну боротьбу проти Денікіна.

Народилися:

1929 р. — Іван Світличний, мовознавець, літературний критик, поет, діяч українського руху опору 60—70-х років, репресований. Лауреат Державної премії ім. Т. Шевченка.

1945 р. — Світлана Йовенко, українська поетеса.

1991 р. — помер Зеновій Кравцівський, поет, голова ОУН у Краю, багатолітній в'язень російських концтаборів.

Світлана Йовенко

«ПОКЛИК СЕРЦЯ» -

так називається виставка відомого в Україні та за її межами скульптора Олексія Леонова, що відкрилася в Севастопольському українському культурно-інформаційному центрі

Мистецтво Олексія Леонова несе яскравий позитивний заряд, захоплює й повертає людську свідомість до моральних основ. Поруч з його скульптурами так тепло й затишно, що не хочеться залишати виставкову залу. Рука прагне доторкнутися до скульптури. Недаремно відвідувачі виставки уже створили чергу.

Творчість скульптора-новатора направлена на пізнання божественної природи людства. Своїми роботами він ніби пропонує відшукати у собі все те краще, на що здатна людська природа. Митець не лише намагається показати в скульптурі великих подвижників духу цілих епох – Христа, Мойсея, Будду, Конфуція, Лао-Цзи, але й зверта-

ється до вічних понять любові, материнства, молитви.

Надзвичайну виразність його роботам надає вибір матеріалу – шамотної глини. «Це живий матеріал, глина дисциплінує енергію. Я зосереджений лише на ідеї, а не на тому, як справитися з матеріалом», – каже Олексій.

Нерівна поверхня скульптури, на відміну від вишуканого сйива мармуру чи класичної вигладженості гіпсу, дозволяє передати Світло, втілене у глиняній скульптурі.

«Краса – незнищенна основа життя. Моя творчість – це прагнення краси», – так визначає своє життєве кредо молодий скульптор.

Він народився у місті Суми. Відко-

Мойсей

ли себе пам'ятає, не випускав з рук пластиліну. Вже в 11 років зі звичайної загальноосвітньої школи Олексій переходить до Державної художньої середньої школи у м. Києві. Після її закінчення він навчається на факультеті скульптури Національної академії образотворчого мистецтва.

У студентські роки юнак цікавиться філософією, релігією та їхнім впливом на всесвітню культуру, бере участь у численних виставках. У 18 років Олексій відбув до молодіжного Екуменічного центру у Франції, відвідавши по дорозі Дрезден, Рим, Флоренцію, Мілан та Венецію.

Після закінчення Академії Олексій Леонов стає аспірантом у майстерні досить відомого художника та скульптора В. Бородая.

Творчий доробок 29-річного митця вимірюється сьогодні сотнями скульптур, десятком монументальних пам'ятників. За період з 2005 до 2011 року відбулося більше 40 його персональних виставок у містах України, Росії, Білорусі. У Севастополі Леонов виставляє свої скульптури не вперше й, зі слів фахівців українського культурно-інформаційного центру, виставкова зала з його роботами ніколи не була порожньою.

Лідія СТЕПКО

Олексій Леонов

Гармонія

Молитва

Перші кроки

СТРИБОК... З ЛАСТІВЧИНОГО ГНІЗДА

У ЯЛТІ ЗАВЕРШИВСЯ ЕТАП ЧЕМПІОНАТУ СВІТУ З ПІРНАННЯ ЗІ СКЕЛЬ

В Ялті на етапі Світової Серії Red Bull Cliff Diving чемпіоном 2011 року короновано британця Гарі Ханта, а переможцем етапу став росіянин Артем Сильченко.

Як повідомили УНІАН у прес-службі Red Bull Cliff Diving, 15 тисяч уболівальників зібралися на пляжі, а також на кораблях, човнах і скелях біля Ластівчиного Гнізда, щоб вітати кращих кліфф-дайверів планети, серед яких – троє українських спортсменів.

«Змагання стало кульмінацією сезону найпрестижнішої серії з кліфф-дайвінгу і, безумовно, найграндіознішою спортивною подією в Криму. Україна посіла гідне місце на географічній карті Світової Серії», – зазначили у прес-службі.

А. Сильченко побив власний і рекорд Світової Серії – три десятки за перший стрибок і більше 500 очок він одержав за весь етап.

На сьомому завершальному етапі змагань росіянин уперше за цей рік зійшов на першу сходинку подіуму, набравши на 50 очок більше за чинного Чемпіона Red Bull Cliff Diving 2011 року Г. Ханта.

Третім на етапі і в загальному заліку став чех Міхал Навратил. Українцеві Олександр Куценку не вистачило всього кількох балів до третього місця на кримському етапі.

Стартувавши в найізолюванішому місці на землі – острові Пасхи, другий етап Світової Серії відбувся у Мексиці, потім змагання Red Bull Cliff Diving приймали європейські країни: Греція, Франція, Італія. Передостанній етап відбувся в центрі американського мегаполісу Бостона.

Кращі кліфф-дайвери планети завершили сезон в Україні на 27-метровій платформі, встановленій на скелі з казковим замком Ластівчине Гніздо.

